

Iskra

Računalniki danes še kako korenito posegajo v naše življenje. Ne izračunavajo nam hitro in zanesljivo samo letnih bilanc, temveč nam omogočajo najrazličnejše številne primerjave, optimalne rešitve, vsestransko planiranje in še vrsto drugih možnosti. Vse to nam omogoča obilico informacij, ki jih lahko tudi najbolj koristno uporabimo, zato ne pravimo zaman, da smo že vstopili v dobo informatike.

Zaključni računi

Konec februarja je čas bilanc, oz. zaključnih računov. Hkrati je to tudi čas obravnavanja rezultatov gospodarjenja v organizacijah združenega dela, kar je že dolgotrajna in utečena (tudi sindikalna) aktivnost.

V minulih letih se je izkazalo, da sindikata in seveda delavcev ne zanima toliko računovodski vidik zaključnega računa. Zato je tudi toliko pomembnejše, da namesto formalne razprave o zaključnem računu opravimo vsebinsko razpravo o uspešnosti našega gospodarjenja in jo povežemo s pripravo kvalitetnih letnih in sredjeročnih planov ter s sprejetjem ukrepov za izboljšanje rezultatov gospodarjenja v letošnjem letu.

Zato morajo biti letos razprave ob zaključnih računih osredotočene v naslednje štiri smeri: v oceno kakovosti pridobivanja dohodka, v oceno kakovosti razporejanja in delitve dohodka, v oceno kakovosti gospodarjenja z denarjem in v konkretizacijo ciljev ekonomske politike v planih organizacij združenega dela.

Hkrati pa je nujno potrebno primerjati lastne dosežene rezultate poslovanja z rezultati poslovanja sorodnih organizacij združenega dela v skupini, ali podskupini iste dejavnosti, ker bodo le tako naši rezultati gospodarjenja objektivno ovrednoteni. Skratka, razprave ob zaključnem računu v nobenem primeru letos ne smejo biti gola formalnost.

D. Ž.

3. seja odbora za samoupravni nadzor SOZD Iskra

Odkrito o stanju v Telematiki

Pretekli četrtek je bila v Ljubljani 3. seja Odbora za samoupravni nadzor SOZD Iskra. V prvi točki je odbor obravnaval dopis komisije za družbeno nadzorstvo Skupščine občine Škofja Loka, ki se je nanašal na ugotavljanje odgovornosti v TOZD TGA Reteče DO Široka potrošnja in SOZD Iskra glede na nastalo izgubo v tej TOZD.

Odbor za samoupravni nadzor je o tej problematiki podrobno razpravljal že na svoji seji 21. XII. 1984 in ugotovil, da je za nastanek takega stanja v DO, oz. TOZD več vzrokov, tako subjektivne kot objektivne narave in da so za tako stanje odgovorni poslovodni organi. Zato je odbor predlagal poslovodnim organom DO in SOZD, da naj glede na ugotovljeno nepopolnost v organiziranju poslovnih funkcij DO Široka potrošnja poskušajo v najkrajšem najti rešitve za nadaljnji razvoj te delovne organizacije.

Na tej seji je odbor poglobljeno obravnaval dosedanje uspehe in težave pri sanaciji TOZD TGA Reteče, pri tem pa se tudi opredelilo do ugotavljanja odgovornosti delavcev SOZD Iskra za nastalo iz-

gubo v TOZD. Menil je, da na osnovi vseh ukrepov za sanacijo TO z ravni SOZD, kot tudi upoštevajoč samoupravne akte SOZD ni mogoče ugotoviti posebne odgovornosti delavcev SOZD, ker zato ne

obstajajo argumenti.

V drugi točki pa je odbor razpravljalo o družbenoekonomskem položaju DO Telematika. Na osnovi poročil predstavnikov DO Telematika, SOZD Iskra in Iskra Banka so bili člani podrobneje seznanjeni z nastalim položajem in razreševanjem le-tega. Ugotovili so, da nastali položaj ni le stvar DO Telematika, ampak Iskre kot celote, če ne tudi širše družbene skupnosti.

Odbor za samoupravni nadzor je po izčrpnih razpravi sklenil zadolžiti Odbor za samoupravni nadzor DO Telematika, da tekoče spremlja izvajanje sanacije v DO in o tem obvešča odbor za samoupravni nadzor SOZD Iskra, ki bo o tem razpravljalo na vsaki naslednji seji. Prav tako je Odbor za samoupravni nad-

zor SOZD Iskra zadolžil odbor za samoupravni nadzor DO Telematika, da analizira vzroke, zakaj še ni sprejet sanacijski program, oz. gospodarski načrt za leto 1985 v tej delovni organizaciji.

Hkrati pa odbor za samoupravni nadzor podpira pobudo predsedstva KOS SOZD Iskra, da v tej delovni organizaciji izvedejo vse potrebne ukrepe za sanacijo in v kolikor le-ti ne bodo dali ustreznih rezultatov, tudi za uvedbo — prek družbenopolitične skupnosti Skupščine občine Kranj — ukrepov družbenega varstva.

Glede na dokaj različne informacije o ekonomskem položaju DO Telematika in vzrokih za nastali položaj, terja odbor za samoupravni nadzor od poslovnih organov DO in SOZD, da vse delavce Iskre in širšo družbeno javnost pošteno in odkrito informirajo o realnem položaju pri njih.

Odbor pa priporoča vsem OZD Iskre, naj ne prevzemajo kadrov DO Telematika, saj s tem še bolj slabijo to delovno organizacijo ter bi tako le še poslabšali položaj in zmanjšali možnosti za sanacijo te DO.

mak

SOZD Iskra, Izobraževalni center Ljubljana

V skladu s programom šolanja kadrov v Iskri in sklepom področja kakovosti SOZD Iskra

razpisujemo obliko pospešenega izobraževanja za izpopolnjevanje strokovne izobrazbe po programu:

2. ŠOLA PODROČJA KAKOVOSTI V ISKRI

- Sistem integriranega zagotavljanja kakovosti 4. — 8. 3. 1985
- Integrirano zagotavljanje kakovosti — posebna poglavja 8. — 12. 4. 1985
- Metode in tehnike za vodenje služb kakovosti 6. — 10. 5. 1985

Pospešeno strokovno izpopolnjevanje je namenjeno delavcem, ki jih Iskra usmerja na odgovornejša dela in naloge v področju kakovosti in vodjem služb kakovosti v TOZD.

VSEBINA: Program prvega dela je sestavljen iz izbranih splošnih in posebnih tem, ki pokrivajo potrebno znanje za integralni sistem zagotavljanja kakovosti in njegovo povezovanje z ostalimi poslovnimi funkcijami Iskre.

V drugem delu so zbrane metode in tehnike, ki so potrebne za uspešno vodenje oddelkov in služb kakovosti ter posebne teme o potrebnih tehnični informatiki.

V posebnem tretjem poglavju so zbrane teme, katerih poznavanje je nujno za delo pri organiziranem dvigavanju kakovosti proizvodov in storitev.

Vsi trije deli tvorijo celoto in je zato neobhodno, da udeleženci šole obiskujejo redno vse tri dele.

ORGANIZACIJA: Skupne oblike andragoškega dela bodo organizirane celodnevno 5 dni v tednu, zato je potrebno, da udeleženci šole svoje obveznosti v zasebnem življenju v tednih šolanja prilagodijo programu šole. V času šolanja je praviloma potrebna stalna prisotnost in bivanje v hotelu Transturist. Udeleženci, ki bodo vse obveznosti iz programa uspešno opravili, bodo prejeli spričevalo o uspešno končanem šolanju, ki bo v skladu s samoupravnim sporazumom in osnova za razporejanje za dela in naloge v službah kakovosti.

NOSILEC PROGRAMA: Področje kakovosti SOZD Iskra v sodelovanju z izobraževalnim centrom.

VODJA PROGRAMA: Lotar Kozina, dipl. ing. za celotno šolo in posebej za integralni sistem zagotavljanja kakovosti prof. Franc Mlakar, dipl. ing. za metode in tehnike za vodenje služb kakovosti in Franc Pogačnik, dipl. ing. za posebna poglavja

ČAS IN KRAJ: S programom strokovnega izpopolnjevanja bomo pričeli 4. 3. 1985 ob 9. v hotelu Transturist, Škofja Loka.

PRIJAVE: Izpolnjene prijavnice pošljite najkasneje do 25. 2. 1985 na naslov: SOZD Iskra Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3/XI. Podrobnejše informacije glede udeležbe in organizacije lahko dobite pri Sonji Vrhovec, tel. št.: 061/222-212, ali pri vodji področja kakovosti v vaši DO.

SOZD Iskra, Izobraževalni center Ljubljana

razpisuje STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE na temi:

MEDNARODNO INDUSTRIJSKO TRŽENJE in RAČUNOVODSKE INFORMACIJE ZA UPRAVLJANJE V MEDNARODNEM POSLOVANJU

v času od 12. 3. do 16. 3. 1985 (5 dni)

Temi sodita v prvi sklop specialističnega in periodičnega strokovnega izpopolnjevanja, ki je namenjeno vsem direktorjem tržnih področij in vodjem sektorjev v izvozni dejavnosti Iskre, poslovodnim delavcem, svetovalcem, kot tudi direktorjem poslovnih enot Iskre v tujini ter vodjem komercialnih OZD v delovnih organizacijah Iskre, ki hočejo postati uspešnejši v mednarodnem trženju, z uporabo novih metod in pristopov.

VSEBINA:

1. Mednarodno industrijsko trženje
2. Računovodske informacije za upravljanje v mednarodnem poslovanju
3. Primer za proučevanje
4. Aktualne teme iz mednarodnega poslovanja Iskre (Večerne okrogle mize)

VODJA PROGRAMA: dr. Tone HRASTELJ, dr. Ivan TURK

ČAS IN KRAJ: S programom strokovnega izpopolnjevanja bomo pričeli dne 12. 3. 1985 ob 9. v hotelu Transturist, Škofja Loka. Zaključek seminarja predvidevamo 16. 3. 1985 ob 14.

CENA: V ceno 22.000.- din so vključeni penzijski stroški in kotizacija. Za navedeno ceno bodo TOZD prejele račun na podlagi podpisane prijavnice. Potne stroške si uredijo udeleženci v svojih TOZD, oz. DSSS.

PRIJAVE: Prijavnice pošljite najkasneje do 8. 3. 1985 na naslov: SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije št. 3/XI.

Podrobnejše informacije lahko dobite pri Bogdanu PELCU, koordinatorju programa, tel. št.: 061/213-213, int.: 35-97.

Razgovor s Samom Rejo, sodelavcem BII

Preventivno vzdrževanje delovnih sredstev

Področje preventivnega načrtovanega vzdrževanja delovnih sredstev za gotovo sodi v teh stabilizacijskih časih tisto področje, ki mu moramo posvetiti kar največ pozornosti, saj lahko bistveno vpliva ne le na daljšo dobo delovanja posameznih strojev in naprav, ampak tudi v višji produktivnosti dela v naših OZD V BII se s tem področjem ukvarja tudi Samo Reja, dipl. ing. strojništva, zato smo se napotili k njemu, da bi nam o tem povedal kaj več. Sam se z organizacijo združevanja ukvarja že od leta 1979 in je doslej izdelal priročnik za organizacijo plansko-preventivnega vzdrževanja, ki hkrati pomeni osnovno gradivo za proučevanje tega področja organizacije na tečajih. Seveda je to le del potrebnega gradiva, ki bi ga področje dela vzdrževanja še potrebno, vendar, kot pravi Samo, primanjkuje sredstev in časa.

Kaj bi nam lahko o vsebini dela pri preventivnem načrtnem vzdrževanju delovnih sredstev?

Naša TOZD, Biro za industrijski inženiring že daljše obdobje izdeluje sistem plansko-preventivnega vzdrževanja delovnih sredstev ter dela na uvajanju sistema v proizvodne delovne organizacije. To organizacijsko področje je nekako logično nadaljevanje dotedanega integralnega sistema kontrole kakovosti, s katerim smo pred tem urejali organizacijo nadzora nad brezhibnostjo delovnih sredstev.

Kakovost izdelkov je v glavnem odvisna od natančnega in zanesljivega delovanja strojev in naprav. Zato morajo stroji brezhibno delovati. Razen tega povzroča vsak zastoj v proizvodnji velike stroške. Še prav posebno se odraža to takrat, ko obstanejo izredno dragi stroji, ki nimajo takojšnjega nadomestila, oz. je njihov nakup vezan na uvoz.

Najobsežnejšo aktivnost, ki teče ves čas trajanja projekta, predstavlja vsebinsko izpolnjevanje dokumentacije, to je mazalnih shem, tehnoloških listov, preventivnega vzdrževanja ter planiranih popravil. V izdelavo omenjene dokumentacije vključimo tehnologe vzdrževanja, sodelujejo pa tudi vzdrževalci s svojimi izkušnjami pri vzdrževanju posameznih strojev in naprav. V večini delovnih organizacij je služba vzdrževanja kadrovsko neustrezno zasledena, zato je potrebno pridobiti za izvajanje vzdrževalnih del potrebne kadre: tehnologe vzdrževanja, vzdrževalce za izvajanje preventivnih pregledov, mazalec itd.

Nadalje razmejimo odgovornost za izvajanje nalog vzdrževanja med vzdrževanjem, proizvodnjo in posameznimi službami ter definiramo osnovna načela pri vzgrajevanju vzdrževanja v vse faze poslovanja z delovnimi sredstvi. To ureja poseben pravilnik o vzdrževanju delovnih sredstev. Velik problem vzdrževanja pa nam predstavlja

poslovanje z rezervnimi deli. Potrebno je urediti skladišče rezervnih delov, evidenco o zamenjanih rezervnih delih ter način planiranja ter naročanja rezervnih delov.

Ko pripravimo dokumentacijo in pridobimo za izvajanje planiranih nalog potrebne vzdrževalce, pričnemo z izvajanjem planiranih vzdrževalnih posegov. Tej aktivnosti posvečamo posebno pozornost, saj le z novim načinom dela lahko prikažemo izboljšanje stanja na področju vzdrževanja delovnih sredstev. Vzdrževalci morajo biti motivirani za bolj učinkovito in kvalitetnejše delo. Zato oblikujemo model za ugotavljanje njihove delovne uspešnosti. Model temelji na planiranih zastojih zaradi vzdrževanja ter okvarah, ki so nastale med dvema preventivnima posegoma.

Končno aktivnost predstavlja organizacija priprave dela vzdrževanja z izdelavo organizacijske sheme, kadrovske zasedbe, z opisi delokrogov nalog, opisom tehnološke in delovne dokumentacije ter načinom dela.

Kakšen je potek dela pri tem?

Dokumentacijo izdelava priprava dela vzdrževanja na osnovi tehničnih navodil proizvajalcev delovnih sredstev ter lastnih spoznanj o obnašanju delovnega sredstva v proizvodnji. V zvezi s tem je izrednega pomena evidenca o vseh izvršenih popravilih ter zamenjanih delih, tako z navedbo vzrokov, kot tudi podatkov o času nastanka okvare.

Dosledno izvajanje preventivno načrtovanega vzdrževanja zmanjšuje nenadne okvare strojev in naprav, vendar le-teh v celoti ni mogoče preprečiti. Vloga preventive in načrtovanja pri tem je, da so vzdrževalci na nastanek okvare pripravljeni, da imajo pripravljeno orodje in rezervne dele tako, da lahko tudi nenadne okvare odpravijo z minimalnim časom zastoja.

Kako torej uvajati sistem preventivnega načrtovanega vzdrževanja v DO?

Uvajamo ga po podrobnem programu dela. Najprej se seznamimo z obstoječim sistemom priprave dela vzdrževanja, organizacijsko shemo kadrovske zasedbe, načinom dela, itd. Nato pričnemo z urejevanjem osnovne dokumentacije strojev in naprav, saj je to prva osnova za izdelavo dokumentacije preventivnega vzdrževanja. Naslednja faza je organizacija zbiranja in analize evidentiranih podatkov v preteklosti izvršenih popravil, ki je naslednji vir podatkov za izdelavo dokumentacije preventivnega vzdrževanja. Običajno sistem evidence okvar nikjer ni zadovoljivo rešen, zato že na začetku dela uvedemo sistem obveščanja, evidence in analize vseh izvršenih popravil okvar. Oblikovanje tehnološke dokumentacije preventivnega vzdrževanja v naslednji fazi zajema izdelavo vseh potrebnih dokumentov, ki so sicer standardne vsebine, vendar jih je običajno potrebno prilagoditi in uskladiti z obstoječimi. Znano je da se vsako delovno sredstvo postopno izrablja, s čimer se njegova delovna sposobnost zmanjšuje. Hitrost zmanjševanja njegove delovne sposobnosti je v prvi vrsti odvisna od načina izkoriščanja delovnega sredstva za svoj namen in od načina vzdrževanja. Osnovna naloga vzdrževanja je ohranjanje delovne sposobnosti ter podaljšanje življenjske dobe posameznega delovnega sredstva. Pri tem je treba poudariti, da mora biti vzdrževanje usmerjeno k preventivi, ne pa k odpravljanju okvar. Tak način vzdrževanja pa lahko zagotovi le podrobno izdelana tehnologija preventivnega vzdrževanja.

To dosegate z novim sistemom?

Z našim sistemom želimo doseči stopnjo integralnosti vzdrževanja z vgrajevanjem vzdrževanja v vse faze poslovanja z delovnimi sredstvi. Za vzdrževanje ni odgovorna samo služba vzdrževanja, temveč v

enaki meri tudi proizvodnja ter druge službe, ki morajo vsako zase opravljati tekoče delovne naloge, povezane z zagotavljanjem delovne sposobnosti strojev in naprav.

Poleg integralnosti sistema in usmeritve v preventivo pri organizaciji sistema upoštevamo tudi načrtovanje vzdrževalne funkcije. Bistvo načrtovanega vzdrževanja je v določanju predvidenega obsega vzdrževanja, oz. najustreznejše metode vzdrževanja za vsako delovno sredstvo posebej. Znano je, da so za vsako obliko načrtovanja potrebni vnaprej poznani podatki o obsegu dela, ki ga je potrebno opraviti. Čim bolj točni so ti podatki, tem bolj natančno lahko načrtujemo. Vse to so naloge priprave dela vzdrževanja, ki natančno predpisuje potrebna opravila za: čiščenje in mazanje, preventivne preglede in planirana popravila.

Na koncu bi dodal še to, da organizacija in uvajanje sistema planiranega vzdrževanja v proizvodnih TOZD Iskre ne poteka zadovoljivo, predvsem zaradi nepovezanosti posameznih delovnih organizacij na področju vzdrževanja. Z namenom, da bi v tej smeri nekaj ukrenili, smo skupaj s sodelavci Invest servisa in CAOP oblikovali plan aktivnosti na področju organizacije vzdrževalne funkcije v SOZD Iskra. Navajam osnovne aktivnosti:

- izdelava analiz organiziranosti vzdrževalne službe v posameznih DO in TOZD,
- povezovanje s kadri v TOZD, ki delajo na področju vzdrževanja ter prenos znanja z izvedbo predavanj in internih posvetovanj
- izdelava pravilnika o vzdrževanju delovnih sredstev v SOZD Iskra
- postavitve in prilagoditve osnov računalniško podprtega informacijskega sistema vzdrževanja
- razvoj in uvajanje sodobnih metod tehnologije vzdrževanja,
- standardizacija in poenotenje opreme materialov za vzdrževanje ter vzdrževalnih nalog,
- izdelava priročnikov za operativne kadre vzdrževanja s področja tehnologije vzdrževanja.

Izvedba planiranih aktivnosti zahteva daljši čas in tudi združena sredstva za razvoj organizacije in tudi sredstva, ki pa jih kolegij za organizacijo in informatiko na ravni SOZD v zadnjih dveh letih ni odobril. Tako v sedanjem položaju delujemo vsak po svojih močeh in zmožnostih pa čeprav bi morda združeni v okviru skupnih organizacijskih projektov lahko več naredili na področju sistema vzdrževanja.

mak

Uvajanje proizvodno-materialnega planskega sistema ob računalniški podpori v Računalniško obvladovanje poslovanja

Ugotovitev, da računalniška obdelava podatkov v Tovarni elektromotorjev v Železnikih ne sledi razvoju tovarne in, da niti ne omogoča tekočega spremljanja poslovanja, je stara že nekaj let. Prav toliko nazaj pa segajo tudi iskanja najustreznejše rešitve za računalniško opremljenost temeljne organizacije v Železnikih. Leta iskanja pa so obrodila solidne rezultate: v Tovarni elektromotorjev že obratuje (čeprav še ne v celoti) računalniški center. V Železnikih so namreč kupili računalnik Iskra Delta 644 s potrebno periferijo in se odločili, da ga prično uporabljati v pomoč pri planiranju, oz., obvladovanju proizvodnje. Z novim računalnikom se pričnema interaktivno delo, kar je vsebinska novost v primerjavi z obdelavami podatkov, kakršne so imeli v Železnikih doslej. Paketna obde-

Vnos podatkov na magnetni trak za paketne obdelave podatkov na računalniku.

lava podatkov ni omogočala neposrednega stika uporabnika z računalnikom, interaktivna verzija, kakršno uvajajo zdaj pa to omogoča.

Čeprav je bil prehod od starega k novemu sistemu zaradi že obstoječe računalniške obdelave tehnične dokumentacije nekoliko lažji pa postopek le ni bil preprost. Najprej je bilo treba premostiti problem prevoda Totala na PDP, za katerega je bil predviden programski paket PMPS

(proizvodno-materialni planski sistem) in računalnikom, kakršnega imajo v Železnikih, tu so odločilno pripomogli strokovnjaki Iskrinega CAOP. Z njihovo pomočjo je gladko potekal tudi prenos računalniške baze podatkov iz RRC, kamor je Tovarna elektromotorjev pred nakupom lanskega računalnika zaupala obdelavo podatkov.

Bistvenega pomena je bilo šolanje uporabnikov računalnika, tistih v Železnikih torej, ki bodo imeli neposrednega opravka z napravo. Danes, ko je dovršen

del internega izobraževanja že opravljen, je lahko potrditi, da so vsi, ki so jih pritegnili k usposabljanju, svoje dolžnosti vzeli za res. To pa je bil seveda tudi predpogoj za uspešno delovanje informacijske mreže znotraj TOZD. PMPS obsega devet modulov: osnovnega, proizvodne postopke, zaloge in obračun skladišč, spremljanje proizvodnje, neto planiranje, terminiranje, predkalkulacije, viri in dobavitelji.

Prvi modul že obratuje (ob izdatni pomoči strokovnjakov Iskrinega CAOP je delo steklo ob roku), (postopkovni proces), obratovanja drugega modula (interaktivno vodenje zalog), pa bo po predvidevanjih steklo ob polletju.

Dosedanje izkušnje z uvajanjem novega načina spremljanja proizvodnje, so, kot smo že zapisali, dobre. Ob prvem prenosu obdelav na novi sistem ni bilo nikakršnih zastojev, nobenih dramatičnih zapletov, zato so preteklo usposabljanje upravičeno šteli za nadvse uspešno. Treba je pripomniti, da se je temeljito obrestovala možnost »neslužbene« uporabe terminalov. Tri mesece pred pričetkom obratovanja so namreč vsi, ki

SF

KS ZSMS Široke potrošnje Osvežiti delovni program

V četrtek, 14. februarja, se je po daljšem času spet sestel Koordinacijski svet ZSMS Široke potrošnje. Sestanek v Škofji Loki je bil dobro obiskan (manjkal je le delegat ene TOZD), kar vzbuja upanje, da se bodo v bodoče mladi videvali vsaj četrtletno.

Poleg dogovora o udeležbi delegatov osnovnih organizacij ZSMS v TOZD Široke potrošnje na letnem sestanku mladine SOZD Iskra marca v Poreču, so mladi največ časa namenili obravnavi položaja v temeljni organizaciji Tovarna gospodinjstev aparatov iz Rateč. Spregovorili so tudi o aktivnostih v

posameznih osnovnih organizacijah, se dogovorili za bodoče sestanke (ki se bodo izvrstili po temeljnih organizacijah, najprej pa marca v Železnikih) in sprejeli sklep o pripravi, oz., dopolnitvi delovnega načrta za letošnje leto.

Mladi so se seznanili tudi z aktualno problematiko svoje delovne organizacije ter se dogovorili, da bo do nadaljnjega opravljal tajniške dolžnosti KS ZSMS Slavko Guštin iz sežanske Elektroakustike.

TOZD Elektromotorji, Železniki:

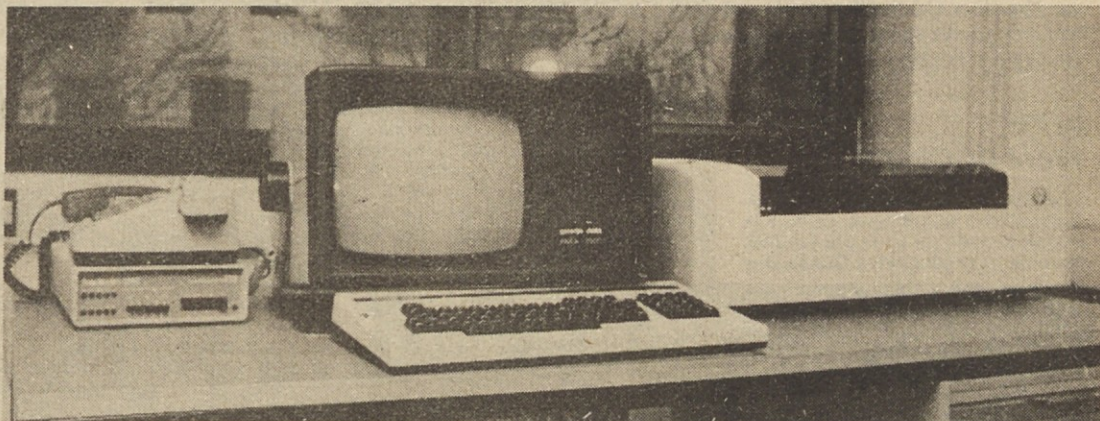
— daljnosežni učinki racionalizacije

Sistemski prostor računalniškega centra v Tovarni elektromotorjev (slika desno): na desni stoji tiskalnik, v sredini terminal, na levi centralna procesna enota računalnika Delta 644. Gre za 16 bitni računalnik, ki ob racionalni uporabi zadošča za obvladovanje poslovanja te temeljne organizacije.

danes že uporabljajo računalnik, lahko praktično spoznavali delo prek terminalov. Res je, da so bili v prvi fazi na usposabljanju delavci, ki opravljajo zahtevnejše naloge in, da sledi izobraževanje tistih, ki bodo prek terminalov opravljali manj zahtevne operacije. To pa ne moti, saj izkušnje obetajo uspeh — res pa je, da bo teža odgovornosti za uspešno delo informacijskega sistema v TOZD izključno na ramenih tistih, ki bodo sedeli za terminali.

Med pomembna spoznanja, do katerih so se dokopali med začetnimi koraki uvajanja interaktivne računalniške obdelave podatkov, sodi vsekakor ugotovitev o zgrešenosti določanja zgolj operativne funkcije računalniškega centra v temeljni organizaciji. Danes je namreč že jasno, da popolno odvisnost od nakupovanja softwarea ne pride v poštev in, da bodo morali računalniški centri v temeljnih organizacijah prevzemati tudi razvojne naloge. Ker pa brez lastnih inovacij razvoj ni možen, v Železnikih že danes napovedujejo potrebo po računalniških strokovnjakih. Od njih bo namreč odvisen razvoj in inventivna uspešnost dela računalniškega centra.

Kaj pa pomeni izgradnja računalniškega središča v temeljni organizaciji v okviru izgradnje sistema informacijske povezave v celotni SOZD Iskra? Že v začetku smo zapisali, da je sedanja rešitev, za katero so se opredelili v Železnikih, plod dolgoletnega iskanja najboljših možnosti. Od prvotne usmeritve, naj bi v SOZD Iskra centralizirali računalniške obdelave, se je po temeljitih posvetih izkristaliziralo spoznanje, da je treba v TOZD neposredno odpreti vhod v

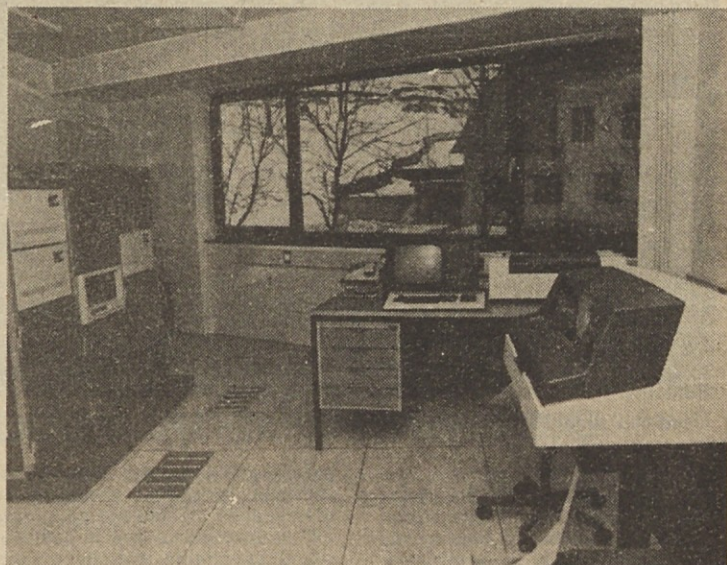
Operativna miza v računalniškem centru (slika desno): na levi modem, v sredini terminal, na desni tiskalnik. Danes imajo v Tovarni elektromotorjev 8 terminalov, še ta mesec pa bodo priključili nadaljnjih 16, da jih bo skupaj obratovalo 24. V celotni mreži obstaja možnost priključitve 40 terminalov. Možno so seveda tudi zunanje povezave (v Iskri) prek PTT povezav, vendar pa sedanje PTT povezave še zdaleč ne dohajajo potreb in zahtev za prenos računalniških informacij, zato bo iz dneva v dan pomembnejše sodelovanje s PTT!

Notranja terminalska mreža v Tovarni elektromotorjev »pokriva« vsa ključna mesta — terminali so nameščeni v tehničnih službah, v skladišču, v operativni pripravi proizvodnje, v računovodstvu, nabavi, prodaji, kadrovski službi....

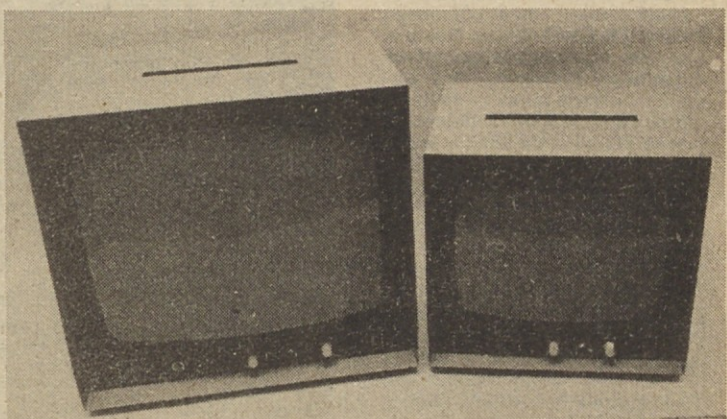
računalnik. Od tod naprej je seveda možna izgradnja integralnega informacijskega sistema. Računalnik, kakršnega imajo v Železnikih, je namenjen zgolj za interne potrebe temeljne organizacije in bo ob racionalni uporabi zadoščal za obvladovanja poslovnega procesa manjšega — tovarniškega — obsega. Seveda pa ta računalnik ne more zamenjati kateregakoli od členov računalniške mreže v SOZD Iskra, saj predstavlja le enega izmed gradnikov te povezave.

Je pa ta računalnik — in bo to iz dneva v dan še bolj — dragocen, oz., neizogiben pripomoček za uspešno poslovanje. Z njim je namreč mogoče zagotoviti ažuren pretok informacij za poslovodno odločanje, kar pa je seveda predpogoj za — uspešno odločanje.

Stane Fleischman

Popravek — Iskra št. 6/85, str. 9

TELEVIZOR, (NAROBE OBRNEN) MONITOR, ALI OBOJE? Od afere, ki jo je povzročil škrat (očitno sovraži buhteljne) s škodoželjnim spreminjanjem moke v kvas, ta povsod prisotni nebodigatreba ne miruje več. V prejšnji številki je izkoristil sekundo nepazljivosti montažerja in obrnil fotografijo profesionalnih monitorjev, ki jih izdelujejo na Pržanu. Ne gre torej za inovacijo, ki bi jo pravilno doumeli šele stoje na glavi, temveč za zlonamerno sabotažo tiskarniške pošasti. Opravičujemo se in ponovno objavljamo fotografijo monitorjev s tovarniškima oznakama VM — 31M (desni) in VM — 44.

Letna seja sindikata

Kljub izredno neugodnemu vremenu, ki ga je spremljal snežni metez z vetrom, je bila udeležba na ponedeljkovi letni konferenci osnovnih organizacij sindikata Iskre — Avtoelektrike Nova Gorica popolna. Udeležili so se je delegati iz vseh 11 temeljnih organizacij in skupnih služb, predstavniki novogoriškega sindikalnega sveta, predstavniki ostalih DPO DO, glavni direktor s pomočniki ter direktorji TOZD.

Sredi vseh dogajanj

Letno sejo je sklical predsednik predsedstva konference **Miloš Vodopivec**, vodil pa jo je predsednik delovnega predsedstva **Dušan Ba-**

žato. Delegati so se najprej seznanili z bogato dejavnostjo predsedstva KOOS v preteklem letu, hkrati pa so sprejeli tudi izhodišča za nadaljnje delo. O tem je spregovoril predsednik Vodopivec in v uvodu poudaril, da so vse usmeritve in aktivnosti izhajale iz stališč in

V nadaljevanju je predsednik spregovoril o opravljenih aktivnostih na posameznih področjih. Dokaj kritično se je dotaknil samoupravne organiziranosti, kjer so bila storjena velika prizadevanja za smotnejšo organizacijo proizvodnje v šempetrskih TOZD, s katero bi dosegli ustrežnejšo proizvodnjo zaganjalnikov, alternatorjev, elektronike, delovnih sredstev in drugih proizvodnih programov, boljše in racionalnejše izkoriščanje strojnih in kadrovskih zmogljivosti ter cenejšo tekočo proizvodnjo, hitrejši razvoj in osvajanje novih proizvodnih programov. Na tem področju niso dosegli zastavljenih ciljev zaradi odporov posameznih sredin. Vendar bodo na poti, ki vodi v racionalizacijo in optimizacijo poslovanja DO vztrajali, saj bodo le tako dosegli cilje dolgoročnega in srednjeročnega razvoja DO ter ekonomizirali proizvodnjo.

O prvem resnejšem začetku razreševanja omenjene problematike je v razpravi spregovoril pomočnik glavnega direktorja **Aleš Nemeč**. V teku je namreč predlog za reorganizacijo linije pokrovov, kjer je že pripravljena njena makro analiza, kar pomeni, da naj bi se posamezne linije iz vseh TOZD združile v eno enotno linijo. Po predvidevanjih, naj bi s prestrukturiranjem te proizvodnje pričeli že pred letnimi dopusti. Pri tem projektu sodeluje tudi Fakulteta za strojništvo iz Ljubljane.

Prodor na tržišča

»Sindikat je s svojo aktivnostjo spremljal uresničevanje poslovnih

ciljev ter dajal pobude za razreševanje odprtih vprašanj.« je v nadaljevanju poudaril predsednik in podčrtal, da mora biti tudi letos ena izmed glavnih nalog — ustvariti pogoje za doseganje letnih in dolgoročnih ciljev tako, da spremlja načrtovanje in izvajanje raziskovalno-razvojnih nalog, spodbuja aktivnosti za hitro osvajanje novih izdelkov, spremlja izvajanje stališč s področja zagotavljanja kakovosti ter planiranja prodaje, proizvodnje, nabave in finančnih sredstev. Spodbujal pa bo tudi aktivnosti za prodor izdelkov, znanja in tehnologije Avtoelektrike na nova tuja tržišča.

Veliko pozornost so namenili tudi uresničevanju zastavljene kadrovske politike, tako pri nameščanju kadrov na odgovorna dela in naloge, kot tudi pri opredelitvi politike štipendiranja. Tem vprašanjem bodo tudi v bodoče namenili vso pozornost, prva priložnost pa bo že v kratkem, ob obravnavi načrtov štipendiranja za letošnje leto. Posebno skrb bodo namenili pridobivanju in štipendiranju ustreznih kadrov, predvsem za področje raziskovalno-razvojnega dela, konstruiranja in projektiranja, tehnologije, organizacije in informatike.

Še največ pozornosti je sindikat v preteklem obdobju namenil dvigu družbenega standarda in socialni varnosti, kjer so bili doseženi pozitivni premiki. Pridobili so lastne počitniške zmogljivosti v obliki apartmajev, realizirali so ceneno oskrbo delavcev s pomembnimi dobrinami, zavzeli so stališča v zvezi z reševanjem invalidnosti v DO itd. Tem vprašanjem ter drugim, vezanim za dvig standarda (ustrezna prehrana, prevozi na delo, ustrezna zdravstvena preventiva, rehabilitacije delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo itd), bodo tudi v bodoče posvetili vso pozornost.

Odpraviti nepravilnosti

Žal pa je tudi veliko nepravilnosti, na katere je opozoril predsednik.

Delovno predsedstvo letne seje

Minuli četrtek, 14. 2. je bil v novogoriški Iskri Avtoelektriki posvet o inventivni dejavnosti, (slika desno) ki ga je pripravil medobčinski svet ZK severno-primorskih občin, udeležila pa sta se ga tudi izvršni sekretar CK ZKS Zvone Filipovič in strokovni sodelavec pri CK ZKS Dušan Kumer. Posvet je vodil predsednik medobčinskega sveta ZK Pavel Troha. Goste je sprejel in pozdravil pomočnik glavnega direktorja Aleš Nemeč, posveta pa so se udeležili tudi vidni strokovni delavci iz vseh TOZD in DSSS. Ker je posvet sovpadal z otvoritvijo srečanja jugoslovanskih samoupravljalcev »Rdeči prapor« v Kragujevcu, kjer so razpravljali o znanosti, tehnologiji, inovacijah in delovni ustvarjalnosti, so udeleženci novogoriškega posveta poslali samoupravljalcem v Kragujevac pozdravni telegram z naslednjo vsebino: z današnjega delovnega sestanka predstavnikov CK ZKS in medobčinskega sveta ZK severno-primorskih občin ter predstavnikov Iskre Avtoelektrike Nova Gorica o inovacijski dejavnosti, ki sovpada s temo srečanja »Crveni barjak«, vas tovariško pozdravljamo in želimo uspešno ter plodno delo srečanja.

sklepov 10. kongresa ZSS, dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, akcijskega programa DO za izboljšanje dela in poslovanja v zaostrenih pogojih gospodarjenja ter družbenopolitičnih razmer v DO in širšem družbenopolitičnem prostoru.

Zahvala glavnega direktorja

Po poročilu predsednika, se je razvila živahna razprava, v kateri je sodeloval tudi glavni direktor **Peter Mivšek**, in med drugim dejal: »Čeprav v tem trenutku še niso znani vsi rezultati poslovanja lanskega leta pa so najosnovnejši pokazatelji dokaj pozitivni, kar lahko trdim za fizični obseg proizvodnje; celotni prihodek, izvoz, seveda pa tudi rdeče številke niso izključene. Zelo pohvalno je, da ste prav na vaši konferenci omenili tudi nepravilnosti, ki jim moramo napraviti konec. Naš kolektiv je v bistvu zdrav in, če bomo zatrlili nepravilnosti tistih posameznikov, ki mečejo temno luč in kvarijo razpoloženje v kolektivu — čeprav za ceno izključitve, bomo še uspešnejši pri doseganju velikih obveznosti - proizvodnji in izvozu. V imenu vodstva in v svojem imenu se iskreno zahvaljujem vsem članom predsedstva, predsednikom OO, posebej pa predsedniku KOOS za vložene napore in pomoč pri uspešnem razreževanju tekočih problemov«. V imenu Občinskega sindikalnega sveta Nova Gorica je delegate pozdravil tudi sekretar **Damjan Grosar**.

Udeleženci letne seje so sprejeli tudi finančno poročilo ter finančni načrt konference OOOZ za letošnje leto. Potem, ko je **Davorin Vidrih** predstavil problematiko uvajanja vrednotenja zahtevnosti del in nalog, so delegati enotno menili, da je treba postopek za uvajanje novega sistema nagrajevanja nadaljevati.

Marko Rakušček

Udeleženci iz vseh TOZD in DSSS na letni seji

Tu je problem alkoholizma, malomaren odnos do dela, predčasno zapuščanje delovnih mest, slaba delovna disciplina, neustrezen odnos do družbenih sredstev, neustrezno zavarovano družbeno imetje, predvsem pred požari, odujevanje izdelkov in materiala itd. Izboljšanje vsega naštetega bo glavna naloga v bodoče.

O informiranju je dejal predsednik, da je bilo dokaj uspešno, prav tako je pohvalil sindikalno sodelo-

vanje, ki se je odražalo predvsem s SOZD Iskra, občinskim svetom, z Zavodi Crvena Zastava, s tovarno Ansaldo iz italijanskega Tržiča ter z železarno Košice iz ČSSR. Seveda pa bo potrebno zaradi zapletenosti družbenega trenutka in družbenega razvoja sindikalno sodelovanje, ki se je odražalo predvsem s SOZD Iskra, občinskim sindikalnim svetom, z Zavodi Crvene Zastava, s tovarno Ansaldo iz italijanskega Tržiča ter z železarno

Košice iz ČSSR. Seveda pa bo potrebno zaradi zapletenosti družbenega trenutka in družbenega razvoja sindikalno sodelovanje še poglobljati in razširiti, predvsem z večjimi kupci izdelkov Avtoelektrike ter njihovimi dobavitelji in železarji iz Košic. Sodelovanje bodo širili tudi z naprednimi organizacijami iz zamejstva, v smislu skupnega hitrejšega razvoja, poglobljanja sosedskega prijateljstva ter zaščite slovenske manjšine.

Pohodna četa Avtoelektrike

V okviru Iskrinega pohoda odreda »Partizanske delavnice 99 d«, ki ga sestavljajo mladi iz raznih Iskrinih DO ter iz slovenskih PTT, RTV Ljubljana in RTV Zagreb, ima gotovo najštevilčnejše zastopstvo pohodna četa Iskre Avtoelektrike Nova Gorica. V ta podatek smo se prepričali pred dnevi, ko so se zbrali skorajda vsi pripadniki te čete na skupnem sestanku, kjer so pregledali akcije in delo v minulem letu ter se dogovorili za program dela v letošnjem letu.

Sestanek je sklical in vodil komandir pohodne čete Avtoelektrike Boris Jerič, udeležilo pa se ga je kar 48 pripadnikov, kar je vsekakor treba pozdraviti, saj da prav udeležba slutiti, kako so mladi res zainteresirani za tovrstno gojitev in ohranjanje tradicij našega narodno osvobodilnega boja.

Delovanje pohodne čete v lanskem letu so ocenili kot eno najboljših doslej. Udeležili so se vseh sedmih pohodov, ki so jih organizirali bodisi pohodni odred, ali njegove čete. Naštetimo le nekatere. V sredini aprila so imeli svoje zastopstvo na pohodu na Kurešček in na grad Turjak. Udeležili so se tudi pohoda »Po poteh partizanske Ljubljane«, v največje zadovoljstvo pa si štejejo izredno uspešni pohod, v njihovi organizaciji, »Po poteh devetega korpusa«. Telega pohoda se je udeležilo kar 23 pripadnikov njihove čete ter 12 pohodnikov iz ostalih Iskrinih DO in slovenskih PTT. Žal se tega pohoda niso mogli udeležiti mladi iz RTV Ljubljana in RTV Zagreb, ker so imeli v glavnem mestu Makedoniji srečanje RTV Jugoslavije.

Dragoceno priznanje, kot znak velikega prispevka k ohranjanju tradicij NOB, so dobili v trajno last 9. junija v Ljubljani, kamor so jih povabili na proslavo vezistov NOB in odkritje spominske plošče na hiši, kjer je med NOB oddajal radio »Kričač«. In to priznanje jim je bilo hkrati vzpodbuda za še množičnejšo udeležbo na preostalih pohodih. Že prvi naslednji je bil pohod na naš praznik dan Iskre, dan borca v Zajčjo Dobravo. Iz pohodne čete Avtoelektrike je bilo na tej manifestaciji nad 20 pohodnikov, skupaj z odredom pa okoli 70.

Septembra so sodelovali tudi na tridnevnem pohodu v Črmošnjice in Bazo 20, kot zaključek vseh pohodov pa je še najlepše izzvenel pohod na Zagrebačko goro, ki se ga je udeležilo 12 članov novogoriške čete.

Pregledali lanskoletno delo

Seveda je odveč poudarjati, da so pripadniki čete sodelovali tudi pri vseh akcijah drugačnega pomena, ki so jih pripravile OO ZSMS Iskre Avtoelektrike.

Na sestanku so sprejeli tudi za letošnje leto bogat program dela. V ospredju je seveda spet cilj — množična udeležba na vseh že načrtovanih pohodih, glavna skrb pa seveda odpade na organizacijo pohoda »Po poteh devetega korpusa«, čigar organizatorji so. Prav zato so že na sestanku imenovali poseben petčlanski odbor za kar najboljšo organizacijo te manifestacije, že šeste po vrsti.

Marko Rakušček

Z enega izmed pohodov

Piezo keramika — plod združenega razvojnega dela

O negativnih učinkih nezadostne povezanosti raziskovalne dejavnosti z industrijo in nakupov tujih licenc je bilo posvečenih že precej besed. Vendar je v zadnjem času čutili povečana prizadevanja v smeri pretoka raziskovalno usmerjenih kadrov v proizvodnjo, kjer naj bi optimalno izrabili njihova znanja in sposobnosti.

V TOZD Keramika se že dolgo zavedajo, da svoje razvojne potrebe lahko zadovoljijo le prek stalnega uvajanja sodobnih tehnologij. Cilje, ki so si jih zastavili, poskušajo doseči tudi ob pomoči sodelovanja z Inštitutom Jožef Stefan. S to znanstvenoraziskovalno ustanovo so na podlagi pogodbenega razmerja izpeljali že nekaj razvojnih projektov, pri katerih redno zasledujejo dva osnovna cilja: — pridobitev novih proizvodnih programov, s katerimi bi prodrli tudi na svetovni trg in — hkrati usposabljanje lastnih strokovnjakov, ki bodo sposobni pripraviti in voditi proizvodni proces in tudi slediti potrebam tržišča pri razvoju novih izdelkov.

Trenutno poteka na IJS bazični in aplikativni razvoj profesionalne piezo keramike, za katerega je zadolžena ing. Janja Dvoršek iz Keramike, ki ob mentorstvu dr. Marije Kosec pripravlja magisterij s tega področja. Zaposlili smo jo, da nam pove nekaj več o predmetu svojega raziskovalnega dela.

»Zelo sem zadovoljna, da se lahko strokovno izpopolnjujem na Inštitutu, s katerim Keramika že dolga leta tesno sodeluje. Samo z vrhunskimi aparaturami, ki so mi na razpolago in seveda ob prijateljskem vzpodbujanju tukajšnjih raziskovalcev je bilo mogoče razviti program piezo keramike do take stopnje, da bomo z njim kvalitativno enakovredno posegali tudi na tuje trge.«

— **Piezo keramika je za večino nestrokovnjakov še precej neznan pojem. Bi nam na kratko razložili njene lastnosti in možnosti uporabe?**

Bistvena značilnost piezo keramike je v tem, da vibrira pod vplivom izmenične napetosti, ali pa, da pod vplivom pritiska da električni naboj. Te njene lastnosti lahko raznovrstno uporabimo, npr. kot ultra zvočne čistilce v medicini, galvaniki in tudi kot element za

brenčala — to so alarmne, ali senzorske naprave za profesionalno pa tudi širokopotrošno uporabo.

Piezo brenčala so prvi element iz programa piezo keramike, katerih proizvodnja bo stekla že v prvi polovici letošnjega leta. Sestavljen je iz polarizirane piezokeramične ploščice, pritrjene na kovinsko membrano. Zaradi piezo lastnosti keramične ploščice, ki se pri pozitivni, ali negativni napetosti skrči, ali razširi, dobimo pri delovanju izmeničnega toka nihanje in tako valove, ki se širijo v zrak. Ker je glasnost piezokeramičnega elementa sorazmerno majhna, ga vgradimo v resonančno ohišje. Uporabnost takega brenčala je izredno široka, kot primere lahko navedem: v telefonih, urah, računalnih, protipožarnih napravah, senzorjih dima ipd.«

— **Piezo keramika je glede izdelave sorodna ostalim izdelkom tehnične keramike. V čem se postopek razlikuje?**

»Podobno, kot pri ostali keramiki je treba za piezo keramiko pripraviti granulato, ga oblikovati v tablete in jih sintrirati — žgati na visokih temperaturah). Ker pa po sintranju še nima piezo efekta, jo moramo polarizirati, to je izpostaviti v določeno električno polje pri določeni temperaturi. Potem jo prilepimo na kovinsko memb-

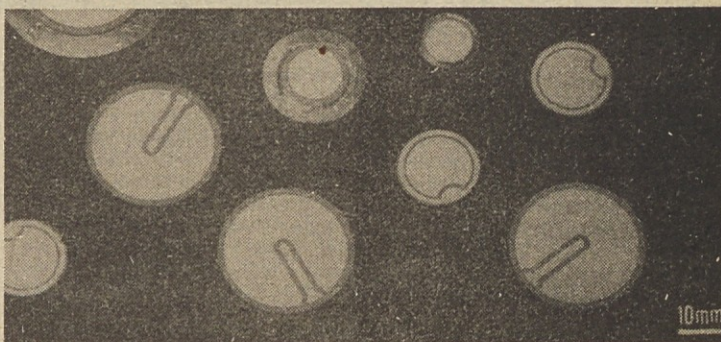

Janja Dvoršek meri temperaturo v peči za sintranje

rano in končno skupaj z elektronskimi deli montiramo v resonančno ohišje.«

— **Omenili ste začetke proizvodnje brenčala letos junija. Kaj pa ostali proizvodni program na osnovi piezo keramike? Kateri elementi bodo sledili?**

»Naš cilj ni le proizvodnja elementov, temveč finalizacija,

Piezo električni elementi in piezo keramika za brenčala

torej naprave, izdelane na osnovi piezo keramike. Perspektivo vidimo v spremljanju razvoja v svetu, kar pomeni osvojitve proizvodnje naprav kot so: razni merilci (nivoja, pretoka, razdalj med trdimi in tekočimi površinami), aktuatorji, piezo elementi v vlažilnicah, piezo keramika v medicinski diagnostiki/kontrola srčne aplikacije ter naprav bi bili v sodelovanju z elektronomiki v Iskri sposobni razviti precej hitro, vse pa je odvisno od rezultatov

tržne analize, ki je v teku in na podlagi katere se bodo odločili za naslednji izdelek, ki ga oomo razvili.«

— **O tržnih vidikih in možnostih, ki jih s Keramiko predstavlja osvojitve programa piezo keramike, smo se pogovarjali z direktorjem Otmarjem Zornom:**

»Skupaj z IJS mo pri razvoju profesionalne piezo keramike dosegli rezultate, ob katerih smo uvideli, da je potrebno povečati obseg opreme. To opremo bo treba dodatno vključiti v novo tovarno, čeprav

prvotno ni bila predvidena v investicijskem programu.

Piezo keramika je izredno zahteven izdelek, saj nepredstavlja 10 ali 100 milijonskih serij, kot je to primer uporov, ali kondenzatorjev. Proizvodne serije so relativno majhne, izbor proizvodov pa izredno široka.

Proizvodni program piezo keramike je tržno zanimiv zato, ker v celoti nadomešča uvoz, omogoča izvoz, hkrati pa pomeni za Keramiko tudi prodor na širokopotrošni trg. Z uveljavitvijo na trgu bo Keramika uspela realno ovrednotiti vloženo znanje. Kot je videti iz vseh naših programov, ki so bili in še bodo predstavljeni, je vloženo izredno veliko razvojnega dela in znanja tudi zunanjih institucij, ki ga doslej še nismo uspeli ustrezno ovrednotiti na trgu. V zadnjem času pa se intenzivno lotevamo načrtnega in sistematičnega pridobivanja kupcev in kot kaže, rezultati ne bodo izostali.«

Mladi iz števecv o svoji organizaciji

Osnovna organizacija ZSM v TOZD Števeci šteje 462 mladincev. Aktivnih pa je le 54 mladincev, torej malo manj kot 12% pa še s to aktivnostjo je bolj jalovo, zares delovnih je pa samo približno 20 članov. Zakaj nas je tako malo? Ali mladinci sploh vedo, da obstaja neka osnovna organizacija zanje? Kaj menijo o delu in kaj mislijo, da bi izboljšalo zanimanje mladih za delo v osnovni organizaciji? Ta vprašanja sem zastavila nekaterim mladincem, tistim aktivnim in tistim malo manj ali bolje nekativnim!

Snežna: »Na sestanke OO redno hodim, samo zdi se mi da so premalokrat. Premalo nas je aktivnih in premalo se poznamo. Jaz, na primer, ne poznam večine mladih, ki so prišli na novo pa so tukaj že pol leta. Več bi moralo biti družabnih srečanj, izletov... Drugače je pa vse dobro.«

Irena: »Ne vem zakaj ne hodim na sestanke in nisem aktivna. Zdi se mi brez zveze. Pravzaprav se pa ne morem pripraviti, da bi šla. Če bi bili sestanki med delovnim časom, to da, ampak ob dveh se mi pa res ne dà ostajati tukaj.«

Ksenija: »Vse je super. Naša osnovna organizacija je aktivna v primerjavi z drugimi. Najbolj mi je všeč naša oglasna deska in želim, da bi bila vedno tako zanimiva. Zanima pa me, zakaj jih, kljub tolikih, na novo sprejetih mladincih, tako malo pride na sestaneček? Želim, da bi bilo več športnih in družabnih srečanj, na primer, z mladinci iz drugih OO, tudi iz drugih DO.«

Andrej: »Premalo je resnosti pri udeležbi na sejah. Moti me, da so na sejah po večini tri točke pa razno, do razprav o poročilih pa skorajda ne pride. Kot verjetno vsi, si želim več izletov, športnih srečanj in sodelovanja med drugimi OO.«

Bernarda: »Kolikor ima naša TOZD mladine, je udeležba na sestankih zelo majhna, tisti, ki pa smo pa mislim, da smo dokaj dobri. Želim, da bi bilo več aktiv-

nih, da bi ne hodili na sestanke zato, ker morajo, temveč iz lastnega interesa, zato ker vsakdo ve, da bo nekaj naredil...«

Stane: »Prišel sem šele pred časom, zato še nisem kaj dosti spoznal dela osnovne organizacije. Zdi se mi, da je premalo družabnih srečanj, sestankov, kjer bi se mladi bolje spoznali.«

Eni tako, drugi drugače. Ugotavljamo, da smo še vedno forumska organizacija. Ne smemo se več ukvarjati s svojo lastno organiziranostjo, temveč moramo širiti svojo dejavnost in vključevati širše množice v delo OO ZSM in v naš samoupravni socialistični sistem, kajti šele potem bomo uspešnejši in kvalitetnejši delovali.

Nekaj vprašanj pa sem zastavila tudi predsedniku OO ZSMS TOZD Števeci **Branetu Strnadu**.

Zakaj je mladina v naši TOZD premalo aktivna?

»Mladi bi imeli najrajši čimveč družabnih srečanj, izletov ipd., manj pa bi sedeli na sejah OO in govorili o problematiki TOZD, o odnosih med delavci, v glavnem o problemih, ki bi jih

bilo potem mogoče skupaj rešiti.

Pri nas je proizvodnja povezana s trakovi, kjer je 70% mladine, delo je dvoizmensko in ni mogoče pripraviti mladincev k večji aktivnosti, če sam nima interesa. Za pridobivanje mladincev smo nekako poskušali priti v stik z različnimi anketami, z osebnimi stiki, nakar se je pokazalo, da smo jih pridobili samo peščico.«

Kakšni so problemi, ki tarejo osnovno organizacijo in s katerimi problemi se ukvarja?

»Kot sem že prej omenil je eden izmed najvažnejših problemov problem aktivnosti. Naj še naštejemo vsaj dva večja problema, ki nas tareta in s katerima se največ ukvarjamo, to je stanovanjska problematika in problematika mladine na delovnem mestu. Stanovanjsko problematiko rešujemo skupaj z referentom in nam kolikor toliko uspeva, da pride mladinec do stanovanja. Pri problematiki mladih na delovnem mestu pa poskušamo probleme rešiti skupaj z vodji dela ter z mladinci samimi.«

Kakšno pa je sodelovanje med občinsko konferenco, koordinacijskim svetom in osnovno organizacijo?

»V tem ne vidim nekega sodelovanja, kajti na OK imamo samo enega delegata, ki nas obvešča o tem, kaj se dogaja na njihovih sejah. Člani predsedstva OK pa pridejo k nam samo takrat, kadar jih pokličemo, oz. kadar so v naši osnovni organizaciji problemi, ali pa še takrat ne. Sodelovanje KS in OO je dokaj dobro, saj nam dajejo nekatere naloge, problematiko pa večkrat rešujemo v KS kot v OO.

Upamo da bo tako sodelovanje med KS in OO še naprej.«

Kaj pa smernice za bodoče?

»Smernice za bodoče naj bi bile: več aktiviranja za inovativno dejavnost, stanovanjsko problematiko in nagrajevanje po delu. Ostale smernice rešujejo komisije, ki so pri nas v OO, same. Razširili pa naj bi sodelovanje z večjimi osnovnimi organizacijami, ki so v drugih DO naše Iskre in zunaj nje.«

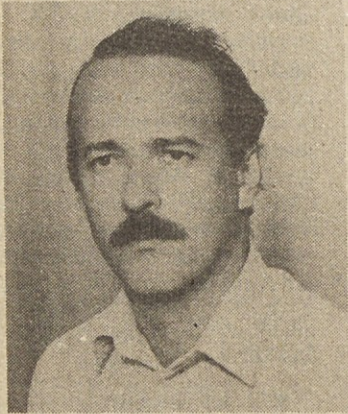
Darja Porenta

TOZD Mehanski deli in naprave:

Lani poslovali sorazmerno uspešno

»Poslovanje naše TOZD Mehanski deli in naprave v minulem letu lahko ocenjujemo kot sorazmerno uspešno,« je menil direktor TOZD Dušan Kočevar, »vendar pa bo do-

Dušan Kočevar: Letos bo potrebna v naši TOZD ustrežnejša organiziranost, pri čemer pa moramo razrešiti tudi tehnološke probleme v naši proizvodnji

končen rezultat našega poslovanja znan šele ob zaključnem računu.«

Za TOZD Mehanski deli in naprave je značilno, da ima zelo raznoliko proizvodnjo in je zato mogoče primerjati rezultate glede na lanski načrt predvsem po posameznih oddelkih, prav tako pa je potrebno ločeno gledati na eksterno in interno prodajo TOZD.

Tako je oddelek Polizdelki v interni prodaji planiral lansko proizvodnjo v višini 314.767.000 dinarjev, realizacijo pa je uresničil v višini 330.370.000 dinarjev, torej je prekoračil načrtovano lansko proizvodnjo. Podobno je bilo tudi v oddelku Metalizacija, kjer so interno prodajo planirali v višini 367.500.000 dinarjev, uresničili pa so jo v višini 470.340.000 dinarjev, kar pomeni, da so v tem oddelku presegl lanski načrt za 28%. To pa so dosegli ob redni oskrbi z osnovnimi surovinami, nekoliko večjem številu

zaposlenih, z večjim izkoristkom materiala in optimalnimi količinami v posameznih serijah. Tako je za oddelek Metalizacijo in Polizdelki skupaj razvidno, da sta količina in vrednost proizvodnje predvideni v lanskem načrtu preseгла za 17%.

Glede eksterne prodaje celotne TOZD, je bila leta načrtovana v višini 66.799.400 dinarjev, od tega naj bi bilo namenjeno za domači trg proizvodnje v višini 59.900.000 dinarjev, za izvoz pa v višini 6.899.400 dinarjev. Eksterno prodajo za domači trg so uresničili v višini načrta, izvoz pa so dosegli samo z 11% glede na plan.

Podatki o proizvodnji strojev, orodij in vzdrževanja pa kažejo, da so interno realizacijo proizvodnje strojev in orodij glede na plan izpolnili 84%, medtem ko so načrt vzdrževanja kar dvakrat prekoračili in sicer je znašal indeks 206, oz. načrtovanih je bilo 16.985.000 dinarjev realizacije za vzdrže-

vanje, uresničili pa so lani za 35.000.000 dinarjev sredstev za vzdrževanje. Pri eksterne realizaciji so bili v tem smislu manj uspešni, saj so načrt v višini 15.000.000 dinarjev uresničili v višini 10.300.790, ali 69%. Tako je iz številke razvidno, da pri proizvodnji strojev in naprav lani niso dosegli predvidene realizacije, medtem pa je vzdrževanje za dva krat presegl planirano vrednost.

Ob koncu v tej TOZD ugotavljajo, da za svoje medsebojne odnose lahko rečejo, da so bili zadovoljivi, nikakor pa ne morejo biti povsem zadovoljni, saj so ostala še številna odprta vprašanja, kot disciplina na delovnem mestu, izkoristek delovnega časa, ravnanje z odpadki (sortiranje), izmet, ustrežnejša organiziranost v TOZD in nereseni tehnološki problemi v proizvodnji, kar bo vsekakor potrebno v letošnjem letu odpraviti in tako zadeve izboljšati.

D. Ž.

Iskra Iskra Iskra Kibernetika Iskra Iskra Iskra Iskra Iskr Dober začetek v Mehanizmih

Iskra v Lipnici je prvič zasvetila leta 1956, ko se je takratni TULIP z 20 delavci odločil za združitev Tovarna mehanizmov se je v nadaljnjih 29 letih razvijala pod Iskrino zvezdo v trden kolektiv s perspektivnim programom in z dobrimi delovnimi razmerami. Sedaj je v njej zaposlenih 350 delavcev, ki vsako leto dosegajo dobre rezultate. Prav o tem smo se pogovarjali z direktorjem tovarne ing. Damijanom Hafnerjem.

»Zelo težka je bila prehojena pot«, pravi direktor Hafner, vendar je kolektiv s prirojeno pridnostjo in vestnostjo nenehno iskal sodobne izdelke. Proizvodnjo je uspel letno povečevati v povprečju za več kot 50 odstotkov. Leta 1964 je začel napredovati tudi v izvozu, po nekaj letih je prodal na zahtevna zahodna tržišča za več kot dva milijona dolarjev izdelkov letno. Z rahlimi nihanjem je obdržal tak obseg izvoza. Tudi za letošnje smo načrtovali dvakrat večji izvoz od uvoza, ki smo ga uspeli v dveh letih zmanjšati za več kot 30 odstotkov. Okrog 35 odstotkov svoje proizvodnje izvozimo.«

Zadnja tri leta Tovarna mehanizmov pripada DO Iskra Kibernetika. Lani je tovarna uspela povečati proizvodnjo za 36 odstotkov. Letos pa so si delavci zastavili še težjo nalogo — izdelali naj bi za eno milijardo dinarjev dolarjev izdelkov, kar bo za 47 odstotkov več kot lani. Očitno je, da se z načrti niso zmotili.

»V januarju smo presegl mesečni proizvodni načrt za sedem odstotkov. Tudi izvoz na konvertibilni trg je bil za 71 odstotkov večji

kot januarja lani, čeravno smo izvozili 37 odstotkov manj, kot smo načrtovali. Razveseljivo je tudi dejstvo, da smo z istim številom zaposlenih povečali fizični obseg proizvodnje za 29 odstotkov. Omenjene rezultate smo dosegli z novimi izdelki, izboljšano tehnologijo, večjo storilnostjo in seveda tudi z višjimi cenami.

Tovarna mehanizmov že nekaj let vlaga v osvajanje novih izdelkov letno od 30 do 50 milijonov dinarjev. To nam omogoča ugodne poslovne rezultate, ki jih pričakujemo tudi v letih 1986—87 in naprej. Iskra v Lipnici še ni »uspelo« nobeno leto zaključiti z izgubo. Imamo vse pogoje, da bo tako tudi v prihodnjih letih.«

Iskraši v Lipnici se zavedajo, da tako dobrih rezultatov ne bodo mogli doseči vsak mesec, upajo pa, da ne bodo bistveno slabši. To seveda ni odvisno samo od delavcev.

»Nadaljevali bomo začrtano smer našega razvoja v proizvodnji izdelkov in sistemov urarske natančnosti, oplemenitene z elektroniško«, je poudaril ing. Damijan Hafner, »imamo tudi lastno razvojno skupino, ki šteje 16 delavcev.

Prejšnji direktor Tovarne števec Viktor Kosec (levi) si je ob odhodu v pokoj ogledal proizvodnjo Mehanizmov. V Tovarni Mehanizmov so V. Kosca lepo sprejeli in se mu zahvalili za prispevek k dolgoletnemu sodelovanju Števec z Mehanizmi (foto: I. Okršlar)

Hitro prilagajanje tujemu in domačemu tržišču je osnova dobrega gospodarjenja — to je tudi naše vodilo: nimamo problemov, če je treba delati na prosti soboto, ali celo potegniti »siht« v nočno izmeno.

Povedati moram, da je naš kolektiv že nekaj let na prvem mestu v občini Radovljica pri doseganju športnih rezultatov. Imamo tudi devet počitniških prikolic, ki omogočajo sorazmerno poceni dopust na Jadranu delavcem z nižjimi osebnimi dohodki. Vsako leto pošljemo do 14 delavcev na rekreativno zdravljenje v termalna zdravilišča, sami plačajo le 30 odstotkov cene.

Če bomo uspeli 30-letna gibanja nadaljevati tudi v prihodnjem letu, bo to največje priznanje vsem zaposlenim ob praznovanju 30-letnice Iskre v lipniški dolini. Pri vseh teh uspehih pa še zavedamo, da imamo še rezerve in preveč zastojev zaradi neodgovornega dela v TOZD in delovni organizaciji. Zato odgovornosti namenjam večjo pozornost in neizpolnjevanje dolžnosti vzgojno kaznujemo z nekaj odstotkov manjšim osebnim dohodkom. Pripomniti pa moramo, da bi približno tako morali delati vsi v Jugoslaviji, če hočemo izpeljati stabilizacijo in izboljšati standard delavcev.«

Alojz Boc

Tržišče zahteva vse prožnejši marketing

Področna enota MID ima v Iskri Delti pomembne zadalžitve, saj združuje službe: prodaje, nabave, uvoza, izvoza, zastopstev, »konzultinga« in tržnega komuniciranja, pri čemer je bilo njihovo delo v lanskem letu še dodatno obremenjeno zaradi močnejše usmeritve njihove delovne organizacije v izvoz, zapleten položaj na domačem tržišču pa prav tako zahteva vse več prožnosti in truda. Sicer pa pogledjmo, kaj smo o delu področne enote MID izvedeli od Vlada Špraha, vodje Marketinga v DO Iskra Delta.

So vaše prodajne službe zadovoljivo opravile svoje zadolžitve v lanskem letu?

Glede na to, da smo že novembra presegli letni plan prodaje smo uresničili pričakovanja. Ti rezultati so tudi ugodno vplivali na likvidnostni položaj naše DO, saj smo s prodajnimi pobudami skozi vso leto 1984 napajali DO z dinarskimi in deviznimi sredstvi, pri čemer se zelo pozitiven ekonomski učinek odraža še v pridobivanju brezobrestnih dinarskih avansov, kakor tudi v združevanju deviznih sredstev po uradnem tečaju.

Po večini smo uspeli s kupci poračunati nastale vrednostne razlike (drsnе skale, zamudne obresti) in hkrati s tem poravnati velik del starih obveznosti. Da bi dosegli želeno stanje na trgu pa moramo preostali del pokriti v 1. četrtletju letos.

Nadalje smo lani bili bitko za uveljavljanje domačega prog-

rama na trgu, kar nam je kljub ugodnejšim pogojem konkurence šlo dobro od rok.

Pri izpolnjevanju pogodbenih obveznosti nam je lani uspelo skrajšati dobavne roke, v mnogih primerih pa smo kupcu dobavili opremo pred pogodbenim rokom.

Rečemo lahko, da je prodaja dobro sodelovala z vsemi službami znotraj MID, kakor tudi z ostalimi področji, saj sicer ne bi bili dovolj uspešni.

Letos bomo morali naš prodor na tržišču še okrepiti ter se zato še bolj ustrezno povezati znotraj DO in izven nje. Planske zadolžitve so namreč izredno velike, ob skladnem delovanju vseh služb pa vendarle uresničljive.

Je nabava lahko sledila planskim zahtevam?

Na domačem trgu povečujemo obseg poslovanja nabave v vsakim proizvodnem, oz. mo-

dulom, katerega v razvoju dokončamo in ga uvrstimo v domač proizvod. Danes dobavljamo z domačega trga že več kot 50% repromateriala, razen tega pa je v tej službi organizirana tudi spremljava poslovanja z večjimi domačimi kooperanti. Tako smo v letu 1984 premostili skoraj vse težave, ki so nastajale v zvezi s kooperacijo Gorenja, Lika in Kibernetike, ostajajo pa še resnejši problemi v sodelovanju s Telematiko in z nekaterimi manjšimi kooperanti.

Posebno problematično je bilo in je še nepravčasno naročanje repromateriala za proizvodnjo, neurejena dokumentacija, itd.

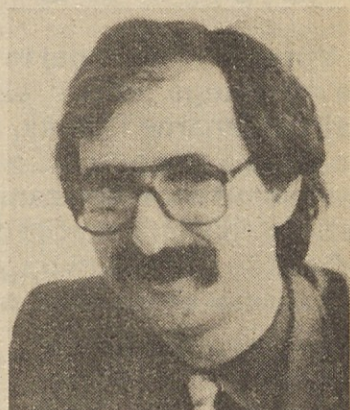
Razen tega je na domačem trgu izredno težko dobiti določene repromaterialne, ki so pogostokrat vezani na uvoz pri naših dobaviteljih, saj celotno gospodarstvo teži devizna, kot tudi dinarska nelikvidnost.

Ne glede na problematiko nabavnega trga v Jugoslaviji nam po večini ni bilo potrebno združevati deviznih in dinarskih likvidnih sredstev za nabavo repromateriala na domačem trgu. Najpogosteje smo ga dobili na odprt račun in ga plačali šele po dobavi. Tudi ta služba je načrt za leto 1984 presegla že novembra.

Glede na uvozno-izvozno usmeritev Iskre Deltе so imele vaše službe za to področje precej dela. Kako so ga opravile?

Uvozni načrt smo lani uresničili novembra in v tem času naredili vse potrebno za letošnji uvoz. S posameznimi dobavitelji smo dosegli krajše dobavne roke ter ugodnejše plačilne pogoje in cene. Sicer si pa nenehno prizadevamo poiskati boljše nabavne poti in vhodne pogoje, saj domača nabava in uvoz skupno obdelujeta zahtevo po repromaterialu in se na osnovi analiz nato odločata za najugodnejšo nabavo ter hkrati s tem po možnostih znižujeta uvozno komponento v našem proizvodu.

Izvozna prizadevanja naših služb znotraj MID so bila tako leta 1983 kot 1984 povečini us-

Vlado Šprah

merjena k iskanju novih prodajnih poti, v krepitve distribucijske mreže in v sodelovanje z bodočo IDC Avstrija. Prav tako so naše službe sodelovale pri ostalih izvoznih posegih, ki jih ni bilo malo, vendar žal niso bile ustrezno usklajene znotraj MID. Tako nas na osnovi že načrtovanega čakajo v letošnjem letu velike naloge, če želimo doseči zastavljene cilje.

Kako so delovale ostale službe MID?

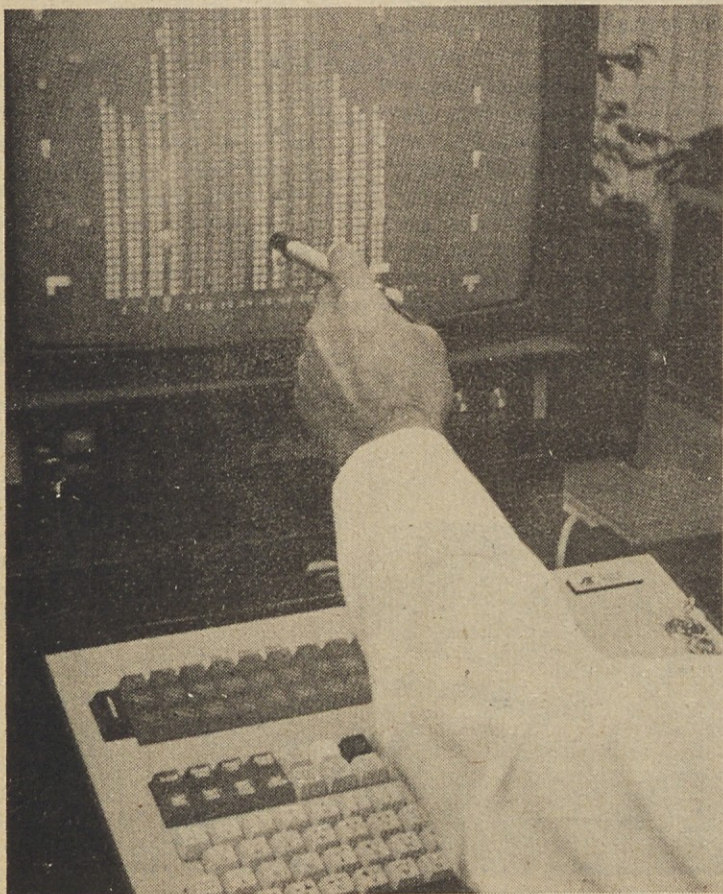
V našo področno enoto MID so doto službe: »Zastopstvo«, »Consulting« in »Tržno komuniciranje«. »Zastopstvo« je svoj načrt za leto 1984 doseglo decembra, sicer pa se njegova osnovna zadolžitve nanaša na sodelovanje z dobaviteljem DIGITAL in našo konsignacijo.

»Consulting« je najmanjša in najmlajša enota znotraj področja MID. Zadolžena je za sodelovanje s končnimi uporabniki računalniških sistemov naše DO. Na osnovi razvitega modela aplikacije 4P, uvajajo to aplikacijo pri posameznih uporabnikih do aplikativnega delovanja. V letošnjem letu uvaja omenjeno aplikacijo tudi v našo DO. Letni načrt pa so uresničili že novembra.

Tu so še naše službe »Tržno komuniciranje«, ki so prav tako uspešno opravile svoje dejavnosti po načrtu in hkrati opravile še nekaj koristnih dodatnih poslov na lastno pobudo.

V celoti lahko strnemo, da je MID v vseh svojih segmentih razen v enem dosegla in presegla izredno ambiciozen načrt za leto 1984, pričani pa smo, da bomo z združenimi močmi in z ustreznimi povezavami znotraj DO, kot tudi izven nje, uresničili in presegli planske zadolžitve za leto 1985. V ta namen se moramo le kadrovsko in prostorsko ustrezno okrepiti ter čimprej dokončati že skoraj leto dni predvideno reorganizacijo.

Boris Čerin

Antene in avionika

Med strokovno najzahtevnejša dela v Iskri, če so-
dimo že samo po izredno visoki procentualni udele-
žbi visokostrokovnega kadra, je področje anten in
avionike v TOZD RRNS, saj programi avionike zahte-
vajo izjemno usposobljenost in predvsem veliko zna-
nja, ki so si ga njihovi strokovnjaki z leti pridobili na
precej visoki ravni.

Ob razvojno-raziskoval-
nih nalogah, ki jim pri-
našajo neenakomeren dot-
ok sredstev, so že začeli tu-
di z rednejšo proizvodnjo
ter tako iz povsem razvojno
raziskovalnega dela prešli
na dohodkovno rednejšo
proizvodnjo. O njihovem
delu v lanskem letu pa nam
je Boris Deržaj, povedal
naslednje:

»Delo na področju anten
in avionike v TOZD RRNS
poteka v dveh skupinah, v
razvojni in proizvodni, ki sta
po novopridobljenih pro-
storih na Tržaški 2 prostor-
sko ločeni.

V razvoju imamo elektri-
čni razvoj, konstrukcijo in
tehnologijo. Če jih pogle-
damo posamezno, lahko vi-
dimo, da smo v električnem
razvoju končali vse naloge
ter programe iz avionike in
anten za proizvodnjo. V
konstrukciji in tehnologiji
zaostajamo, opravljamo pa
še analize in razvoj na
pomembnih nalogah.

V proizvodnji imamo na-
prave iz avionike, antene za
profesionalno uporabo ter

Darko Kum in Dušan Škrbec pri umerjanju naprav avionike

sestave za program us-
merjenih zvez, pri čemer
nas bremenijo določene
težave zaradi kasnitev v
razvoju, proizvodnji me-
hanskih delov in dobav ti-
skanih vezij. Telematike.

Časovne stiske pri usmerja-
njih nas silijo v pospešeno ure-

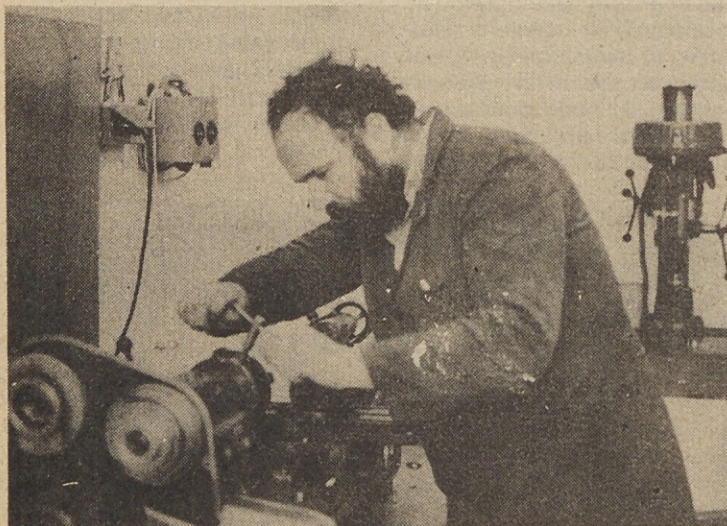
Tone Brolih in Darko Lampe v montaži

obratnih sredstev, ki nam ot-
ežuje nabavo materiala, plače-
vanja carine itd. Ovira nas tudi
pomanjkanje kadra.

Med delovne uspehe v
lanskem letu štejemo vsekakor
začetek redne serijske pro-
izvodnje za naš program avio-
nike in anten ter sestavne
sklope za UZ. Lani smo rešili
prostorsko problematiko tako,
da nam ostaja še nerešeno
vprašanje pravočasnega zagot-
avljanja tiskanih vezij, pr-
oizvodnje mehanskih delov in
seveda vprašanje investicij.

V celoti lahko rezultate na-
šega dela strnemo v ugotov-
vitev, da smo v lanskem letu
uresničili pozitiven poslovni
rezultat, ali morda bolje rečeno
pozitivno ničlo. Nezačuden je
le nekontinuiran dotok finan-
čnih sredstev, kar naj bi rešili v
drugi polovici letošnjega leta,
ko bo naša proizvodnja že dala
tudi proizvodne rezultate z
rednejšimi dobavami.

Boris Čerin

Mirko Podgoršek ob dodelavi sklopov za antene

Romeo Drobnič pri usmerjanju sklopov za relejne naprave

Lani decembra smo porabili v PPC 197 milijonov starih dinarjev za teleprinterske zveze

Sporazumevanje s pisalniki na daljavo

Dejavnost poštarjev Invest servisa obsega tudi teleprinterstvo službo, ali telex ki je dejansko angleška okrajšava za TELEprinter EXchange — torej po pomenu: menjava s strojem natipkanih sporočil na daljavo. Iz PP centra vodijo mimo poštnih in telefonskih tudi te zveze neposredno do naročnikov po vsem obljudenem svetu, z izjemo Albanije, Cipra in Paname. Tod potekajo zveze prek teleksne centrale v Beogradu.

Teleprinteristke v našem PPC najbolj poznajo zemljepis, hkrati pa kot skupina tudi tuje jezike. Zamislite si: vsak delovni dan natipkajo na pisalnike približno 300 tekstov, od katerih jih je 70 odstotkov v angleščini, ali nemščini, 25 odstotkov v francoščini, španščini, ali italijanščini in le 5 odstotkov v srbohrvaščini, pri čemer je slovenski jezik že skoraj nepomemben. Za to kopico znanja je potrebno poleg osnovne izobrazbe — šola PTT s specializacijo za teleprinteriste, še stalno izpopolnjevanje tujih jezikov. Invest servis ima za to pač veliko razumevanja z brezplačnimi tečajji.

Na splošno poznamo teleprinterstvo službo zelo površno, njenega internega reda pa sploh ne. Kdor hoče, npr. odposlati sporočilo nekemu iks ipsilonu čez veliko »lužo«, ga napiše, včasih pomanjkljivo, misleč, da bo oni na drugi strani linije že vprašal, ali sporočil, kaj mu je nejasno in kakšne podatke še potrebuje. Besedilo odda s pripombo, da naj ga prejemnik dobi po možnosti »včeraj«, ali kvečjemu ta hip, kajti, kar pride v teleksni oddelek, je nujno. Vendar imajo v oddelku vpeljan red in postopek, ki ne drži z razširjenimi komolci naravnost k printerju. Oddelkovodja najprej evidentira vsak tekst, ki pride, bodisi prek etažnih zbirnih mest, bodisi ga referenti samo prinesejo v oddelek. Vpiše čas prihoda, stroškovno mesto in ga razporedi po strojih, glede na težavnostno stopnjo. Na voljo je devet teleprinterjev, namenjenih samo za odhodni promet. Delo opravljajo samo teleprinteristke, približno 50 tekstov vsaka na dan. Če so teksti sorazmerno kratki, jih napišejo neposredno v stroj, drugače pa obvezno na trak, ki ga perforirajo (prelunknjajo). Oddajanje prek prelunknjanega traku poteka mnogo hitreje — s približno 400 znaki

na minuto, medtem ko teleprinteristka zmore v poprečju 280 znakov, upoštevajoč večurno obremenitev v več tujih jezikih.

Tu se spet srečujemo z neracionalno porazdelitvijo sporočil. V poprečju je besedilo dolgo eno stran, so pa tudi nekatera na petih in celo sedmih tipkanih straneh, kar je odločno preveč. Mnogo je podatkov, ki bi jih odpošiljatelj mirno lahko »vrgli« na pisemski papir in odposlali po pošti, bili bi znatno cenejši, za telexe pa prihranili le nujna in skopa besedila.

Oddane telexe nato spet zabeležijo v knjigah in originalne pošljejo po hiši, ali pa na druge lokacije, medtem ko kopije pridržijo tri mesece in zatem oddajo v arhiv. Zanimivo je, da odpošiljatelj telexov mnogo originalov založe, ali preprosto izgube, zato je veliko tekanja za kopijami.

Telexni oddelek dela praktično ves dan, popoldne tudi z dežurno službo, ki traja najmanj do 19. Vse besedila

odpošljejo še isti dan z izjemami, ki jih odredajo časovne cone po svetu, ali če ne morejo vzpostaviti telexne zveze do večera. Mnogi telexni naročniki na drugem koncu berejo sporočila na printerju in zahtevajo takoj določena dodatna pojasnila, zato zapletov v oddelku ne manjka. Skratka: živahnost dela je zajamčena, zlasti nekako po 15., ko referenti prinesejo šope tekstov za oddajo (prej pa so se brezbržno pogovarjali, zakaj Bojan ni dobil zlatega odličja v Bormiu).

Dohodni del telexne službe je lažji, ker je po obsegu manjši in avtomatiziran. Postopek pa je obraten. Štirje stroji so vklopljeni dan in noč, ker je tudi to treba upoštevati časovne razlike krajev po svetu. Ponoči je zaradi zanesljivosti vključen še stroj za perforacijo traku, ker se papir pri normalnem telexu mimogrede strga, besedilo slabo pozna, ali sname barvni trak. Vsako besedilo je torej natishnjeno dvakrat.

Lani je teleksna služba Invest servisa odposlala kar 56

tisoč besedil, stroški pa so obsegali 1 milijardo 340 milijonov starih dinarjev. Samo decembra meseca 190 milijonov za oddane telexe v tujino in 7 milijonov za domače jugoslovanske naročnike.

Oddelek zaposluje v celoti 9 sodelavcev. Do nedavnega so delali v zelo slabih razmerah. Lani junija so se preselili, sedaj so razmere mnogo boljše. Ker klimatske naprave niso vezane na stolpnične, so vdelali v kanale dušilce, tako, da sedaj hrup ne presega normiranih decibelov. Po besedah varnostnega inženirja so sicer zasledili še nekatere tehnične napake, vendar jih bodo v kratkem odpravili. Ropot pa prihaja tudi od strojev. To so stare teleprinterske naprave elektromehanske izvedbe, medtem, ko nove elektronske izvedbe ne ropotajo več. Dokler jih ne bodo zamenjali pa ni učinkovite pomoči. Nekaj ropota torej le ostaja, sicer pa debat o Križajevih voznjah to tako ni. Priganja delo.

Za ves ta vsakodnevni jezikovni Babilon teleprinteristke niso ustrezno nagrajene. Ko se boste ob lepem sončnem dnevu ozirali na zasnežene Kamniške planine, se spomnite tega in upoštevajte nekaj njihovih priporočil, iskreno — prošnji!

Marjan Kralj

Tatovi časa

Da, čas. O tem se pogovorimo. Čas ni samo denar, kot pravi angleški pregovor, čas je veliko več. Je naše življenje. Nimamo pravice razpisati ga, ne svojega, še manj tujega. Pa vendar čas grozljivo izgubljam, čeprav vemo, da je naš človeški »dan« tako kratek. Ko bi si mogli kaj časa dokupiti! A, žal, čas ni naprodaj. Lahko bi pisali balade o izgubljenem času, o čakanju zaradi čakanja, o čakanju zaradi ljudi, ki ne obvladajo svojega posla, o čakanju v čakalnicah.

Pravo, strokovno uničevanje časa na eni strani, na drugi pa histerija in preplah zaradi pomanjkanja časa. Dve skrajnosti!

Med nami in z nami pa živijo tudi pravi tatovi časa. Človek postane omotičen samo ob spominu na nekatere »profesionalce«. Pride ti takle »tat« in govori, govori in ne jenja uro in pol, vstane, že upaš, da bo odšel — pa spet sede in spet za najmanj pol ure. Ti pa pogleduješ na mizo, kjer leži tvoje delo, postajaš nestrpen, živci se ti napno, on pa brbra in ne čuti, da tako ne gre. Morda celo uživa pri tem. Sedi IN GOVORI. Končno odide. A kaj! Uničil je tvoj delovni zagon, uničil je delovni dan, ker se ne morete več zbrati in pomiriti. Delo morate končati, zato živčno hitite in slabše opravite svojo nalogo in pri tem ne najdete nobenega zadoščenja.

Tako so tatovi našega časa tudi tatovi našega dela in zdravja. Naučimo se živeti človeško — zavestno! Le človeku je dano, da se zaveda časa in vsaj nekoliko gospodarji z njim.

H.

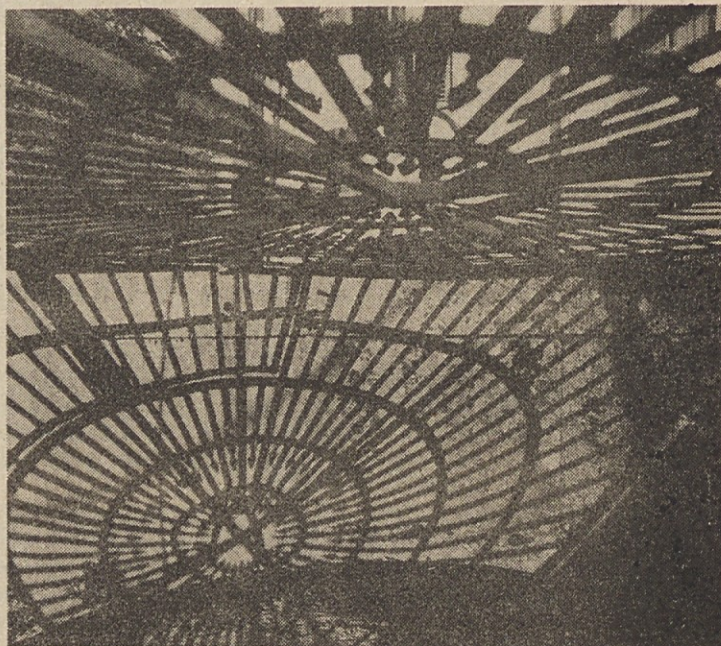
Predstavljamo naše slikarje: Boris Lavrič

Jasa

Na zahodu je gozd skopnel
v šest gabrov,
skozi katere meče
trava srebrna
v komaj zaznavnem zahajanju,
dekle sklonjeno
išče gobe na nasprotni strani—
umaknjena dekliskost
v senco
nudi zastrite obete poljuba.
Nič ne pripomore
k tvojemu staranju,
modre oči so odločno proti,
češnja v razcvetu nama znova
približa dvorišče
in večno mlada boš.

A. Pevec

V Marketingu so imeli težko delo pri izbiri slik za letošnji koledar to pa zaradi obilice dobrih posnetkov, kakršen je tudi ta.

Letošnji koledar lepši od lanskega

Že v začetku lanskega septembra smo v našem tedniku objavili daljši zapis o pripravah novega Iskrinega koledarja, torej koledarja za letošnje leto. Takrat smo se osredotočili na dve vprašanji — ali bo novi koledar Iskrašem bolj všeč, kot tisti, ki so ga (bolj ali ne) morali takrat gledati, vprašali pa smo se tudi, ali bomo imeli v Iskri končno le enoten stenski koledar.

Na prvo vprašanje lahko zdaj že pritrdilno odgovorimo: letošnji koledar je nam vsem bolj všeč kot lanski. V krajši anketi, ki smo jo izvedli v večini delovnih organizacij, so novi koledar izredno pohvalili. Izjema so bili v CEO, kjer pravijo, da je ta koledar za njihove partnerje v tujini premalo reprezentativen. No, o tem nekoliko več pozneje, že zdaj pa naj zapišemo, da je Iskra za svoje koledarje prejela v zadnjih desetih letih deset priznanj strokovnih ocenjevalcev...

Kako pa je s tem, da bi imeli končno le enoten koledar? Tudi za to vprašanje smo izkoristili omenjeno anketo.

Večina Iskrinih tovarn se je letos odločila za Iskrin koledar, seveda pa smo naleteli tudi na takšne, ki jim je bil ta koledar všeč, niso pa ga naročili zaradi takšnega, ali drugačnega vzroka, ali pa so kupili le manjše število izvodov. Za Iskrin koledar so se najmanj odločali v IEZE, kjer trdijo, da je bil predrag, za razliko od njih pa so se v Delti skoraj povsem odločili za Iskrin koledar, zaradi pomoči Planinski zvezi Slovenije pa so

manjše število koledarjev kupili tudi od nje.

Kakorkoli že, odgovori o tej enotnosti nas niso presenetili...

Seveda smo v anketo vključili tudi Iskrin Marketing kot avtorja naših koledarjev. Povedali so nam, da so z akcijo zbiranja naročil za koledar začeli že meseca marca maja, s prošnjami, naj Iskrini kolektivi pravočasno naročijo koledarje pa so nadaljevali takoj po letnih počitnicah. Kot zadnji rok za naročilo so navedli 15. oktober, naročila pa so nato kapljala še vse do sredine decembra. Vse tako kaže, da so se nekateri odločili za Iskrin koledar šele potem, ko so ga videli.

Marketing je najprej v tiskarni naročil 30.000 koledarjev. Cena posameznega koledarja je bila 287 dinarjev. Zaradi dodatnega zanimanja (in tudi zamudnikov) se je Marketing v dogovoru s naročniki odločil za ponatis in sicer v nakladi 3.000 koledarjev. Cena teh koledarjev je bila skoraj dvakrat višja, točneje 450 dinarjev, kljub temu pa je brez koledarja ostalo še skoraj nadaljnjih 3.000 potencialnih kupcev.

Tudi letošnji Iskrin koledar so v Marketingu poslali na tradicionalno tekmovanje jugoslovanskih stenskih koledarjev. V organizaciji Grafoimpeksa bo ta prireditev od 18. do 23. marca na zagrebškem velesejmu v paviljonu IX, skoraj prepričani pa smo, da nam tudi tokrat kakšno priznanje ne bo ušlo.

Lado Drobež

● Mariborska revija 7 Dni je v šestih nadaljevanjih objavila obširno reportažo urednika TV Aleksa Štakula o vtisih ljubljanske televizijske ekipe s poti po Silicijevi dolini v ZDA, kjer oblikujejo tehnološko pot sveta v prihodnjih stoletjih. Silicijeva dolina, srce mikroelektronskih tehnologij, je bila pred petdesetimi leti pokrajina sadovnjakov, iz nje je prihajala polovica suhih sliv na svetu. Sedaj je to pokrajina družb kot so SILTEC, AVANTEC, INTERSIL, SIGNETICS, INTEL, SYNERTIC, IMB, AMDAHL, AMI, AMD itd., kjer se skriva koncentracija inovacij in poslovnega duha, ki proizvaja petino polprevodnikov, te pa na vsem svetu cenijo na 16 milijard dolarjev. Vsako leto tam odprejo 40.000 novih delovnih mest, povprečni dohodek družine je 27.000 dolarjev na leto, 6.000 doktorjev znanosti nenehno snuje nove rešitve v mikroelektronski tehnologiji. Univerzitetno središče s svetovno znano univerzo Stanford je hram učenosti in napredka, ki s svojim razdajanjem znanja vodi Silicijevu dolino in jo usmerja k novim tehnološkim dosežkom. Dekan stanfordske univerze je v razgovoru z novinarji poudaril, da je osnova vsega tesno sodelovanje univerze z industrijo, torej povezava med industrijsko proizvodnjo in raziskovalnim delom. Ta medsebojni vpliv je izjemno pomemben in je sestavni del razvoja Silicijeve doline. Hkrati je to tudi ključna točka v razvoju visoke tehnologije v ZDA, saj bo po mnenju dekana slejkoprej prišlo do tega, da bo za delavca v industriji neprekinjeno izobraževanje na najboljših univerzah pogoj.

● Med številnimi tovarnami, ki jih je obiskala ekipa Ljubljanske televizije, je bila tudi firma AMI (American Microsystems Incorporation), ki ima velike zasluge, da sta Slovenija in Jugoslavija vstopili v svet mikroelektronike že pred mnogimi leti. Iskra in AMI, ki sta začela sodelovati leta 1974, sta danes enakopravna partnerja, ki po mnenju predsednika AMI dobro sodelujeta in rešujeta skupne razvojne probleme. Novinar Aleks Štakul je ob koncu strnil svoje

vtise v ugotovitev, da Iskra v svojem razvoju noče zaostajati, zato se je odločila za pomemben razvojni korak in odprla center v Santa Clari, osrčju Silicijeve doline. To bo ena izmed pomembnih Iskrinih razvojnih točk, kjer bodo spremljali najnovejše tehnološke dosežke, hkrati pa s prenosom znanja doma uspešneje opravljali pomembna razvojna dela.

● Revija Teleks je objavila obširen in zanimiv pogovor s predsednikom Gospodarske zbornice Slovenije Markom Bulcem, ki je odkrito spregovoril o nekaterih problemih in izhodiščih gospodarske politike v letošnjem letu. Pogovor je tekkel o uresničevanju stabilizacijskega programa, naraščanju inflacije, pomembnosti izvoza, solidarnosti, vlogi SR Slovenije v gospodarstvu SFRJ, izgubah itd. V zvezi z izgubami in Iskro je Marko Bulc povedal, da je Iskra presenetila z izgubo. Dejal je, da je za tako stanje resda nekaj objektivnih vzrokov, še več pa je subjektivnih. Glede izgube v Iskri—Telematiki, bi po njegovem mnenju morala Iskra kot velika SOZD in sistem izgube za nazaj sama pokriti. Le to je lahko legitimacija, da se Iskra pojavi pred družbo, ki naj bi ji pomagala pri razvoju naprej. Koraka s svetom brez mikroelektronike ne bo mogoče obdržati. Slovenija ima zdaj nek naskok, tri leta pred Jugoslavijo, vprašanje pa je, ali ga bomo zadržali, ali izgubili. Naskoka nasproti zahodni Evropi seveda ni. Tu smo v zaostanku pet do sedem let. Zato dileme ni: informacijske družbe moramo razviti. V nobeni družbi si tega ne more privoščiti tovarna sama, z lastno akumulacijo, morajo si druga druga pomagati. Marko Bulc meni, da smo v Sloveniji dovolj zreli za dogovor o določenih ukrepih, kot so npr. zavestno plačevanje telefonskega impulza dražje in tako zbirati za ta razvoj. Zavestno bi lahko del dohodka TOZD, podobno kot za razvoj Luke, namenjali za ta razvoj. Ne gre namreč za razvoj Iskre in njene mikroelektronike. Gre za razvoj slovenskega gospodarstva.

'a Iskra Iz tujega strokovnega tiska Iskra Iskra Iskra Is

Snežna lopata

Lastniki hiš, ki morajo zjutraj očistiti sneg s hodnikov, imajo na zahodu zdaj na voljo električno motorno lopato, ki opravi vse delo »brez bolečin v križu«. Zadostuje električni vtič s podaljševalnim kablom. S pritiskom na gumb zmeče električna lopata 100 kg snega v eni minuti približno 5 m daleč. Naprava ima 350 vatni motor in celotno maso 5,4 kg. Na oko je zelo podobna sesalniku za prah. Cena za njo je 549 DM.

Računalnik Zuse

Zahodni Nemci trdijo, da je bil računalnik Zuse 3 prva programska krmiljena računalniška naprava na svetu. Izdelal jo je prof. dr. Konrad Zuse med leti 1939 in 1941. Tej so sledile še nadaljnje izpopolnitve, največ pa je zahodnonemška firma izdelala računalnikov vrste Z 22. Potem je tudi Iskra sklenila dogovor s firmo Zuse za sodelovanje in prodajo računalnikov vrste Z 23. S tem je bil v Iskri povezan prvi študij naših strokovnjakov glede računalniške tehnike.

Z 23 je bil dolga leta montiran v hali takratnega Zavoda za avtomatizacijo. Aparatura je bila visoka 2,3 m in dolga 4,8 m ter je imela maso 1,2 tone. Sestavljalo jo je 400 elektronskih cevi, 2.200 diod in je porabila 3 kW ure električne energije. Njeni pglavitni sestavni deli so bili releji, pomnilnik pa je vseboval 8.200 besed. Za primerjavo zmogljivosti: današnji ročni računalnik zmore veliko več, kot nekdanja nad eno tono težka naprava.

Zusejev računalnik je sedaj dobil častno mesto v muzeju zahodnonemškega razvojnega ministrstva.

Električni avto

Vedno bliže smo času, ko bodo po cestah vozili le električni avtomobili. Zdaj že ni več vprašanje oblikovanja vozila in pogonskega mehanizma, vse je osredotočeno samo na ustrezen akumulator, oz. baterijo, ki bo poganjala električni motor. Ameriški Gulf and Western Industries že serijsko izdeluje cink-kloridni akumulator, s katerim doseže električni avtomobil daljavo 320 km in največjo hitrost 100 km na uro. Na dan že naredo približno 100 takšnih akumulatorjev. Akumulator ima za seboj že triletno poskusno obratovanje. Montirali so ga v golfa. Cena za golf je 6.500 dolarjev, od tega odpade 3.000 dolarjev za akumulator, dodatnih 400 dolarjev pa za polnilnik. Električni avtomobil je torej drag, stroški za porabljeno energijo pa so polovični v primerjavi z bencinskimi motorji

Miniaturizacija elementov

Miniaturizacija elektronskih elementov nezadržno napreduje. Zdaj so na vrsti upori, kondenzatorji, tuljave in kremenčevi kristali. Industrija je in že izdeluje brez priključnih kontaktov, s tem pa je dosegla določen prihranek pri prostoru. Ni več bojazni za indukcijo, elementi so montirani neposredno na tiskano vezje, kjer so tudi prispajkani.

Uporaba pasivnih elementov je učinkovita, tako pri zabavni, kot profesionalni elektroniki. Brez priključnih kontaktov z miniaturiziranimi dimenzijami bodo odslej naprave kar precej manjše.

Integrirano vezje

Raziskovalcem porurske univerze v Bochumu je uspelo razviti mikroelektronsko integrirano vezje, ki deluje s hitrostjo do 2 milijard znakov v sekundi. S tem je čip 4 do 5-krat hitrejši od vseh dosedanjih komercialno uporabljenih integriranih vezij.

Novi čip bodo uporabili najprej v berlinskem Inštitutu Heinrich Herz za širokopasovno komunikacijsko tehniko, ki uporablja za prenos steklena vlakna. Vse raziskave financira zahodnonemško zvezno ministrstvo za razvoj.

Sevanje iz mavca

Leta 1966 ustanovljena mednarodna institucija za radijsko sevanje IRPA je imela kongres v Berlinu. Na kongresu so obravnavali 400 prispevkov, ki so se nanašali na probleme ioniziranega in neioniziranega sevanja.

Po novih dognanjih povzroča največ sevanja okrog nas radioaktivni plemeniti plin radon, ki ga vsebuje kemični mavec (gips). Največ mavca je v domovih, medicinskih ustanovah, nastane pa tudi kot stranski proizvod pri filtriranju škodljivih plinov v industrijski proizvodnji. Pri slednjem nastane trikrat več radona, kot pri naravnem mavcu.

Močnejši vijaki

Mnogo boljše mehanične in druge lastnosti so dosegli proizvajalci zdaj z vijaki in maticami, ki so izdelani iz epoksidnih smol, v katerih so tudi steklena vlakna. S tem so odpravili nekatere slabosti, ki so jih kazali vijaki, narejeni iz plastike. Novi vijaki so uporabni skoraj pri temperaturi absolutne ničle, kar je prvi primer takšne vrste. Proizvajalec jamči za uporabo vijakov v temperaturnem območju — 270°C do + 155°C. Vijaki so tudi ustrezno trdni, se ne lomijo, so obstojni pri različnih kislinah in seveda — ne rjave.

Absolutni posluš

Samo eden od 1.500 ljudi ima prirojen absolutni posluš, torej možnost, da natančno zazna vsak ton. To redko lastnost so imeli samo nekateri glasbeniki, med njimi Mozart in Čajkovski, medtem ko je npr. Schumann ni imel. Dva znanstvenika iz kalifornijske bolnišnice v Sepulvedu sta raziskala 19 oseb z absolutnim poslušom in ugotovila, da je imela več kot polovica bližnje prednike, ki so tudi slišali absolutno. Zaključek je takle, da je absolutni posluš prirojen in se ga ne da pridobiti z nobeno glasbeno izobrazbo. Večina glasbenikov, dirigentov in komponistov ima relativni posluš in z vajo osredotočen na ton a.

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

**Naših
štirideset
let**

Piše:
Dušan Željeznov

**Naš sobesednik
ing. Slavoj Jenko**

Pot do lastnih magnetov ni bila lahka

»Ob vsem tem pa je imel Jančar še svojo drugo vizijo,« je nadaljeval naš pogovor ing. Slavoj Jenko, »in sicer je imel v mislih lahko industrijo, ki ni terjala težkih transportov, niti ne pomembnih količin najrazličnejših surovin, pri čemer je bilo tudi delo samo cenejše in, kar je bilo takrat, kot tudi danes, najpomembnejše — vse to bi omogočilo zaposlitev ljudi. Tako smo takrat na Jančarjevo pobudo številne sestavne dele začeli razvijati sami in vse te dele, kot na primer upore, kondenzatorje, keramiko, magnetne in podobno, ki so med razvijanjem pokazali znamenja življenja, začeli razvijati tako, da so bili zreli za proizvodnjo. Poudariti pa moram pri tem, da smo vse te elemente razvili in usposobili za proizvodnjo brez tujih licenc tudi zato, ker zanje takrat nismo imeli deviznih sredstev.

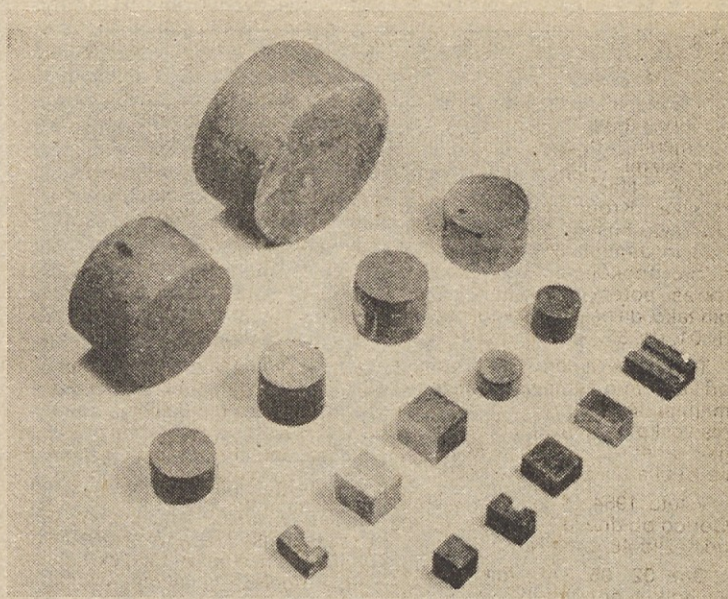
Rad bi se zadržal malo dlje pri nekaterih omenjenih naših izdelkih, ki se jih še spominjam. Tako je razvoj in izdelavo uporov, na primer, prevzel Ludvik Simonič, ki je bil skrben gospodar in neizmerni navdušenec. Tako so dobro spominjam, ko smo še delali v Rižarni, da je hotel narediti nekaj na vsak način in je vzel črpalko, oz. tlačilko za kolo, jo obrnil naokrog ter tako dobil iz

nje sesalko ter z njo ustvaril vakuum v posodi, v kateri je impregniral kondenzatorje. V vsem je bil nekakšen samouk v najboljšem smislu te besede, vendar pa je bil pri vsem tem vedno navdušen za vse novo. In ko se je njegov takratni obrat v Šentjerneju vključil v Iskra, je bil že takrat po svoji proizvodnji in kvaliteti na evropski ravni.

Res je, da so bili vsi začetki proizvodnje elementov spočetni in začetni v Ljubljani, vendar pa je potem, ko so postali sposobni samostojnega življenja, oz. proizvodnje, njihovo proizvodnjo Jančar prenesel v določene kraje zunaj Ljubljane, kot, na primer, kondenzatorje v Semiču. Od začetnih desetih do petnajstih ljudi se je kolektiv kondenzatorjev pozneje razširil in razrastle v takšno tovarno, kakršna danes v Semiču je. In prav z izdelavo kondenzatorjev je začel Anton Lovko.

Glede magnetov se dobro spominjam, da so bili sprva zelo veliki in težki, imeti pa jih je moral vsak zvočnik. Zato smo jih morali sprva uvažati. To pa je bil naravnost najboljši izziv za Jančarja, ki je bil ob tem sklenil, da moramo magnetne začeti izdelovati sami. In za magnetne je našel Drago Zrimška, ki je postal pozneje vodja oddelka za magnetne. Drago Zrimšek je bil prav tako izredno delaven in iznajdljiv človek, ki je konstruiral elektro motorje, katere so kasneje serijsko izdelovali. To so bili navadni asihronski motorji. Na Inštitutu se je najprej začel ukvarjati z oscilatorjem na živo srebro. Takrat je bilo vse to v razvoju in v fiziki so bile to pomembne stvari, vendar pa so kasneje to tehniko opustili.

Tako se je verjetno po dogovoru z Jančarjem odločil, da bi pridobil ustrezno talino za magnetne, toda takšno talino, ki bi bila čisto brez ogljika. Zato takšne taline, čisto brez ogljika, ni bilo mogoče dobiti kar na ognju v šamotnih loncih, temveč samo v visokofrekvenčnih pečeh. Šlo je za postopek, ko si šamotni lonec napolnil s kovinami, aluminijem, železom, niklom in drugimi in si tako pridobival talino brez zunanjšega ognja. V metalurgiji so že dobro poznali ta postopek, Zrimšek pa ni bil metalurg, vendar se je pogumno loteval vsega in vse mu je tudi uspevalo.«

Asortiment magnetnih izdelkov

Glasilno Iskra pa je v svoji 40. številki desetega letnika 16. oktobra 1971. natisnilo ob Zrimškovi smrti naslednji nekrolog:

Dne, 8. 10. 1971 je v 62. letu starosti po kratki in hudi bolezni umrl Drago Zrimšek, vodja obrata Magneti — tovarne elementov za elektroniko. Njegova smrt nas je iznenadila, saj je bil tako rekoč do zadnjega trenutka sposoben premagovati vse napore, ki so bili še tako težki.

Pred dvajsetimi leti je pričel z manjšo skupino sodelavcev izdelovati permanentne magnetne v takratnem Inštitutu za elektrozveze, ki je pozneje prešel v tovarno, ki se je združila v Iskra. Vseh dvajset let je bil vodja obrata v Magnetih. Bil je eden izmed tistih pionirjev, ki so pričeli iz nič izdelovati elemente za takrat porajajočo se elektro in elektronsko industrijo. Njegovi magneti so prodrli v sleherno slovensko in

jugoslovansko hišo, saj so prisotni v radioparatih, televizorjih, števcih. Moral je izdelati stroje in naprave, pri tem pa je stalno večal proizvodnjo, da je skorajda pokrila vse potrebe po magnetih na domačem trgu in dosegel afirmacijo izdelkov tudi na zelo zahtevnem tujem tržišču. Polnih 15 let je delal v nemogočih prostorih s stroji, ki jih je po večini sam konstruiral, a je kljub temu dosegel zavidajoče uspehe. Ves čas se je spoprijemal s težavnimi problemi, ki jih je vselej uspel rešiti.

Z izkušnjami, ki si jih je pridobil skozi vrsto let in s pomočjo na novo pridobljenih strokovnjakov, je uspešno izpeljal rekonstrukcijo obrata na novi lokaciji v Stegnah. Vpeljal je modernejšo tehnologijo; izboljšal kvaliteto izdelkov v pogledu mehanskih in magnetnih lastnosti. Pridobil si je povečane zmogljivosti tako, da je obrat postal sposoben pokrivati večino potreb po magnetih v Iskri in tudi na jugoslovanskem tržišču.

Svoje bogato znanje je nesebično prenašal na mlajše sodelavce, jih usmerjal pri delu in vedno na novo nekaj svetoval.

Samo dobro leto in pol mu je manjkalo do polnih 40 let službe, da bi potlej v miru preživel jesen svojega življenja. Kruta smrt mu tega ni dopustila. Odšel je prejemnik, ne da bi nam dal še veliko tistega, kar je snoval in želel. Težko bo zapolniti vrzel, ki jo je njegova smrt pustila za sabo.

Dejavnost upokojencev DU Kropa

V društvo upokojencev Kropa je včlanjenih tudi 85% vseh v TOZD Mehanizmi Lipnica upokojenih članov. Naše društvo zajema zaselke: Kropa, Kamna gorica, Dobrava, Mišače, Lipnica, Brezovica in Jamnik. Po številu prednacijske upokojenci Plamena, nato Iskraši, potem iz UKO in nekaj drugih tako, da nas je bilo »ob inventuri« 01. 01. 85. 1. skupaj 291.

Tovarna Plamen Kropa nam je ob velikem razumevanju odstopila majhen, toda ličen kotiček, ki nam res veliko pomeni, saj brez »svoje-ga« prostora tudi naša dejavnost ne bi bila tako obsejna kot je.

V letu 1984 se je izleta v Novo Gorico ob dnevu žena — 8. marca udeležilo 48 udeleženk.

Dne 02. 06. smo imeli izlet v Kamnik, v popoldanskem času pa smo se udeležili še zaključne proslave tedna upokojencev na Bledu v festivalni dvorani, nastopali so pevski zbori društva upokojencev, udeležba 52 udeležencev.

Dne 07. 07. smo povabili na srečanje naše člane v lovsko kočjo na »Petelinovcu« nad Kropo in je bila udeležba kot za prvo srečanje, kar 44 nas je bilo. Tu smo pripravili brezplačno zakusko, le-to pa je bilo treba odslužiti s pes-hojo. Lepo preživete urice so nam dale misliti, da je na takšna srečanja še misliti.

Dne 11. 08. se nas je peljalo 52 v dolino Vrat pod Triglav — po kosilu »pa smo skočili« še v dolino Tamar.

V Velenju in Dobrno smo imeli izlet 07. 09. s 50-člansko posadko.

V mesecu oktobru t. j. 5. in 6. 10. smo imeli dvo-dnevni izlet v počitniški dom v Izolo. Spet je bilo 50 udeležencev.

Koncerta godbe na pihala jeseniških železarjev se je udeležilo 42 udeležencev na Javorniku.

Dne 04. 12. smo obiskali Ljubljansko opero in si ogledali predstavo »Gorenski slavček«. Navzočnost 46 udeležencev.

Za zaključek leta 1984 pa smo prvič pripravili 29. 12. 84 v Kropi čajanko ob koledvi in menim, da nam je kar dobro uspela. Udeležba 102 članov nam je dala misliti, da takšno srečanje postaja nuja.

K našim izletom naj dodam še to, da se je za izlet treba res dobra pripraviti: da udeležence spraviš v dobro voljo z dobrim kosilom in dobro pripravljenim programom. Izletnikom je treba povedati čim več zanimivosti o kraju, v katerega prihajamo. Ob vsaki priložnosti pa poskrbimo, da izžrebamo po pet udeleženk — udeležencev. Kadar naročimo avtobus, dajemo velik poudarek na dober mikrofoni, saj je le-ta nenadomestljiv del avtobusa, s pomočjo katerega se drži »pokonci« morala. Z prevoznimi službami smo v kar najboljših odnosih pri Integralu na Jesenicah. Da je naše petje v avtobusu kar najbolj ubrano in prijetno, kot vodič poskrbim, da dobijo v roke provizorične pesmarice, nekaj komadov imamo že tako »uglajenih«

da bi jih lahko zapeli v samem Can-carjevem domu v Ljubljani.

K čajanki ob koledvi smo povabili tudi predstavnike podjetij in družbeno-političnih organizacij. Žal se vabilu niso odzvali prav iz TOZD Mehanizmi, UKO Kropa in KS Kamna gorica, bili pa so vsi navzoči zastopniki iz Plamena (direktor in pravni referent), predsednik KS Kropa in predsednik SZDL Kropa. Vse te predstavnike pa smo povabili zategadelj, da prek njih povemo kako in kam porabimo finančna sredstva, ki nam jih dajejo in kakšne imamo bodoče plane, ki so seveda odvisni precej tudi od njih. Ko smo se odločili in pripravljali v takšni obliki prvo naše obsežnejše srečanje, moram priznati, da nas niti ni tako skrbel sama udeležba, kot pa stroški, ki bodo nastali s tem v zvezi. Precejšnje razumevanje za to pripravo je imela prav KS Kropa in nam poleg redne dotacije priskočila na pomoč s še dodatnimi 5.000.-dinarji, za kar smo jim zelo hvaležni in bi želeli še več takšnih vzornikov. Ob tej priložnosti bi rad izrazil tudi toplo zahvalo tovarni Plamen Kropa, ki nam je tako velikodušno dela na voljo prostore, katere smo rabili v ta namen. V veliki dvorani nam je ljubeznivi kinooperater Anton Zupan brezplačno pokazal prav za ta čas tipi-

čna filma in sicer: Kroparski kovači in Koledniki. Po ogledu filmov smo se preselili v manjšo dvorano in tu nadaljevali naš program ob čajanki in petju kolednic.

Skozi leto sem skrbno zbiral spomine v slikah in besedi tako, da sem jih prek diapozitivov ponovno obudil spomine minulih izletov. Udeležencem smo prikazali našo celovito dejavnost. Povedali smo jim, kakšno je naše članstvo, koliko je članov Vzajemne samopomoči, kako imamo razporejene naše funkcije, koliko novo-sprejetih članov, koliko jih je umrlo v minulemu letu in še kaj drugega. Triurno kramljanje pa smo zaključili predčasno, kajti prav ta večer so so nastopali tudi kroparski pevci kot koledniki na Trefaltovem srečanju v Ljubljani, pa se je ljudem mudilo domov k televizijskim zaslonom — sicer bi kramljali — še dolgo v noč, saj se je vabilu odzvala tudi naša stalna spremljevalka s harmoniko Francka iz Podblice.

Dodam naj še naslednje: Od izletov ki smo jih imeli med letom so bili nosilci stroškov v celoti udeleženci sami, le za 8. marec, za srečanje na Petelinovcu in ob kolednici je priskočilo na pomoč naše društvo.

Na območju DU Kropa imamo tudi 30 starostnikov prek 80 let. Po

svojih močeh le-te k dnevu praznika dela 1. maja obiščemo na domu in jim damo skromne jubilejne nagrade — seveda se ravnamo po naših zmogljivostih, sicer pa starostnikom veliko pomeni že sam kontakt z njimi, da se ne čutijo tako ob strani družbe. Med starostniki prek 80 let Iskrašev še nimamo, pač pa ne bodo izjeme v naslednjem desetletju.

V jeseni smo materialno pomagali v dveh primerih socialno ogroženim do ozimnice. Konec leta smo obiskali na domovih najstarejšega krajana—krajanko v Kropi, Kamni gorici, na Dobravi in Jamniku v ustreznim darilom. Pri nepokretni osebi smo v bolnici opravili tri obiske. Za vse naše člane naročimo prek našega društva tudi premog tako, da te skrbi upokojenci brezskrbno zaupajo kar našemu društvu. Se in še bi se dalo kaj povedati o minulem našem delu, pa naj bo za to pot dovolj. Po izteku leta pa bomo ponovno poročali o naši dejavnosti in želimo tudi ostalim upokojencem Iskre, da se imajo v letu 85 kar najlepše.

Ob izmenjavi novoletnih voščil z individualnimi poslovnimi organi smo dobili tudi zagotovila, da nam bodo v naprej še stali na strani, s še celo z izdatnejšo finančno pomočjo, kolikšna pa bo le-ta bomo prav radi poročali na našem prihodnjem srečanju.

Ivan Mihelič

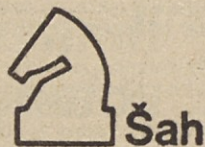

Slovo od sodelavcev, med katerimi si preživel dobrih petnajst let, je težko in boleče, težko pa je vsem — tistim, ki ostanejo, saj se pretrgajo dolgoletne prijateljske vezi in tistemu, ki odhaja — vsakdo pač pusti na delovnem mestu tudi košček srca. KATICA ŽGURIC, požrtvovalna delavka v Tovarni TV sprejemnikov na Pržanu pa je v svoji tovarni pustila tudi del sebe. Borka, udeleženka NOB, aktivistka v družbenopolitičnih organizacijah — ZB in ZK, dolgoletna in častna člani-

ca poslovnega odbora TOZD, delavka, ki ji nikoli ni bilo žal časa za delo, tovarišica, na katero so lahko vedno računali — take Katice na Pržanu ne bo več. Zasluzen pokoj, v katerega odhaja priljubljena sodelavka, ji prinaša življenje, kakršnega neutrudna delavka ni bila vajena. Vsi skupaj ji želimo, da bi bila sprememba prijetna, sodelavci pa jo vabijo, naj jih obišče. Odhod v pokoj pač ne more iztrgati iz srca spominov pa tudi ciljev, za katere nam v življenju ni bilo žal truda!

Začelo se je sindikalno prvenstvo Ljubljane v šahu

Na 38. — delavskem prvenstvu Ljubljane nastopa Iskra s šestimi moštvi. Prva ekipa v postavi: Jože Kerec, Leopold Galle, Hinko Krumpak, Stane Rijavec, Anton Ribič, Vito Soukal in Janez Kumše igra v prvi ligi. V prvem kolu so izgubili s SGP Gradis 1,5:2,5. Uspešen je bil Kerec, a Krumpak je remiziral. V drugem kolu so premagali s 3 : 1 SPIZ. Cele točke so osvojili: Galle, Krumpak in Ribič. Z enakim rezultatom so v tretjem kolu premagali zelo dobro ekipo Ljubljanske banke. Zmagala sta Galle in Kumše, remizirala pa sta Rijavec in Ribič.

V drugi ligi igra Iskra II, ki jo sestavljajo: Pavle Sešek, Drago Čopič, Marjan Butala, Vojko Novina, Predrag Ivič, Jurica Zadavec, Andrej Grum in Pavle Jereb. V prvem kolu so igrali z Emono I in izgubili z 1,5 : 2,5. Partijo je dobil Jereb, Butala pa pol točke. V drugem kolu so z izidom 2,5 : 1,5 premagali moštvo PTT. Zmagala sta Čopič in Jereb, a remiziral je Grum. V tretjem kolu pa so vse točke oddali moštvu DOM JLA II. Iskra II se po treh kolih s 4 točkami nahaja v spodnjem delu tabele.

Iskra III in Iskra IV igrata v tretji ligi. Iskra III igra v postavi: Andrej Erman, Bogdan Brezigar, Jože Špende, Anton Jerina, Dane Černe, za Iskra IV pa nastopajo: Hugon Zaplotnik, Bogo Mayer, Lado Anžur, Lojze Gorjup, Janez Grčar, Darko Božič in Valter Benčič. Iskra III je v prvem kolu dobila z rezultatom 2,5 : 1,5 dvoboj s Kliničnim centrom II. Iskra IV pa je izgubila z ekipo »Karel Jeraj« z 1,5 : 2,5. Za tretjo ekipo sta bila uspešna Erman in Jerina, nedoločeno pa je igral Brezigar, za četrto ekipo pa je bil uspešen Zaplotnik, a remiziral je Mayer. Že v drugem kolu pa sta ekipi igrali med seboj. Dvoboj je s 3,5:0,5 dobila tretja ekipa. Partije so bile zelo zanimive. Mayer je proti Brezigarju v srednji igri osvojil dva kmeta, ki pa mu nista zadostovala za zmago. Druga partija se je končala med Zaplotnikom in Ermanom. Majhna nepazljivost Zaplotnika v povsem izenačenem pol-

ožaju je zadostovala Ermanu, da je zmagal. Jerina in Božič sta v izenačeni poziciji sklenila premirje. Najdlje sta igrala Anžur in Špende. Špende je postopno utrjeval pozicijo in vedno bolj večal materialno prednost in končno zmagal. Veliko pobude in borbenosti je prikazal tudi Anžur, vendar je bilo premalo za zmago. V tretjem kolu je tretje moštvo dobilo dvoboj s 4 : 0 s Kartonažno tovarno. Cele točke so osvojili: Erman, Brezigar, Špende in Jerina. Četrto moštvo pa je igralo z Inštitut ER in izgubilo z 1 : 3. Zmagal je Božič. Po tretjem kolu se Iskra III z 10 točkami nahaja na čelu tabele, Iskra IV pa je na devetem mestu.

Ekipi Iskre V in Iskre VI igrata v četrti ligi. Iskra V igra v postavi: Vojko Srebrnič, Branko Mayr, Stane Zadnek, Boris Savkovič, Jože Šajnič, Milorad

Knežević in Igor Dubrovski, za šesto moštvo pa nastopajo: Marjan Rupnik, Vlado Kosednar, Albert Filipčič, Milorad Tomič, Franc Grad, Vojko Kuk in Miro Gorenc. Iskra V je v prvem kolu dobila z Avtomontažo 3 : 1, Iskra VI pa izgubila z Metalko 1 : 3. Za Iskra V so bili uspešni: Srebrnič, Zadnek in Knežević, za šesto moštvo pa Kosednar.

Drugo kolo je bilo črno za obe ekipi. Prvi so izgubili z 1:3 z Metalko, a drugi z 0 : 4 z Emono II.

Remizirala sta samo Zadnek in Šajnič. Peta ekipa je že v naslednjem tretjem kolu doprinesla izgubljene točke iz predhodnega kola, ter kar s 4 : 0 premagala Emono I. Uspešni so bili Srebrnič, Zadnek, Savkovič in Knežević. Šesta ekipa pa je tudi v tretjem kolu izgubila z 1,5 : 2,5 z Jugobanko. Zmagal je Rupnik, remiziral pa Kosednar. Po tretjem kolu se Iskra V na-

haja v sredini tabele z 8 točkami, a Iskra VI z 2,5 točkami v spodnjem delu.

Presenečenje v otvoritvi

Beli: LEON GOSTIČA (M)
Črni: RUDI OSTERMAN (M)
(Memorial Iva Sonca 1984)

1.e2-e4, e7-e5 2.Sgl-f3, Sb8-c6
3. Lf1-b5, Lf8-c5 4.0-0, Sc6-d4
5.b2-b4, Sd4+f3:

V klasični varianti Španke beli skuša presenetiti nasprotnika z redko igrano gambitno potezo 5.b4. Črni že v naslednji potezi izbere slabšo možnost. Izbiral je lahko med:

1.) 5. ...Lb6 6.Sd4:, Ld4: 7.c3, Lb6 8.d4, c6 9.Lc4, d6 10. b5!
2.) 5. ...Sb5: 6.bc, d6 7.a4!, s prednostjo belega. Pravilno je bilo:

3.) 5. ...Lb4: 6.Sd4:, ed 7.Lb2
3a.) 7. ...Se7 8. Ld4: 0-0 9.c3, La5 10. Dg4! z napadom.

3b.) 7. ...Df6 8.c3, Lc5 9.Dh5, Lb6 10.cd, Ld4: (Se7!) 11.e5, Db6 12.e6! z napadom.

3.c) 7. ...Lc5 8.c3, Df6 9.Dh5, Lb6 10.cd, Se7! 11.e5, Df5 12. De2, 0-0 13. Tel, Sg6 14.Ld3, Dg5 15.De3, Dd8 16.a4, a6 z malo prednostjo belega.

6.Dd1:f3, Lc5:b4 7.Lcl-b2, Dd8-e7 Nova poteza. Doslej znano je: 7. ...Df6 8.Dg3, Ld6 9.f4

8.Df3-g3, f7-f6 9.d2-d4, a7-a6 10.Lb5-c4, e5:d4 11.Lb2:d4, b7-b5 12.Lc4-d5! c7-c6 13.Ld5-b3, Sg8-h6 14.Sbl-c3, d7-d6 15.a2-a4, Lb4:c3

Izsiljeno zaradi vezave po a liniji. Slabo je 15. ...Ld7 16.ab, cb 17.Sd5 in beli dobi.

16.Ld4:c3, Lc8-b7 17.Lc3-d2, 0-0-0

Črni je končno le rokiral, toda oslABLJENA postava kmetov na damini strani mu ob odločni igri belega ne nudi varnega zavetja.

18. a4:b5, a6:b5 19.Tfl-el, Kc8-b8 20.c2-c4, b5:c4 21.Lb3:c4, g7-g5- 22.Dg3-a3. Črni predal (1:0)

Pred napadom po a in b liniji ni več obrambe. Sledi lahko: 22. ...Td7 23.Tfbl (preti Da8 mat!), Kc8 24.Da8+, La8: 25. Ta8+, Kc7 26.Ta7+, Kc8 27.La6+, Kd8 28.Tb8 mat.

(G. L.)

Bogdan Brezigar

O dopolnilni vadbi nedeljskih smučarjev

Piše prof. Drago Ulaga

Brez umskega dela peša človek umsko, brez gibalne dejavnosti propada telesno. Preizkus, ki so ga izvedli švedski fiziologi, ko so proučevali skupino prostovoljcev, živečih šest tednov brez sleherne gibalne dejavnosti, je pokazal zaskrbljujoče spremembe: srce je začelo pešati, mišice hirati, v kosteh je bilo vse manj apnenca, količina krvi se je zmanjšala, čas reagiranja se je poslabšal. Tako so znanstveniki eksperimentalno potrdili izkušnjo, da človek »ovene«, če živi povsem brez dela.

Tistim, ki so se odločili za šport zaradi dobrega počutja, pomeni smučanje privlačen način rekreacije. Najrajši bi preživeli kar vsak dan kako uro na snegu, vendar jim razmere tega ne dopuščajo. Po večini se morajo zadovoljiti s tem, da si privoščijo smučanje samo kdaj pa kdaj, zato je potrebno, da vadijo tudi doma. Gre sicer za nadomestilo, vendar za dejavnost, ki je vredna truda.

Kakšna naj bo dopolnilna vadba med tednom, če ne moremo na sneg? Pri gimnastični vadbi se je najbolje vživeti v položaj, ko zares smučamo po valovitem svetu. Strokovnjaki priporočajo imitacijske gimnastične vaje, zlasti tiste v

smučarski preži. Če opravite vsako jutro samo eno »vožnjo« — se pravi, če vztrajate v smučarski preži z različnimi variacijami (nizko-visoko, ozko-široko) samo dve minuti, pomeni to že izdatno obremenitev. Če opravite na dan 5 do 10 takih »smukov« — se pravi, če si večkrat vzamete po dve minuti za smučarsko gimnastiko, bo to že pomembno za vzdrževanje kondicije.

Po ugotovitvah fiziologov Max-Plank inštituta so tudi kratkotrajne obremenitve velikega pomena za krepitev mišic. Kako pa naj vadijo med tednom smučarji tekači? Najbolje bi bilo, če bi tekli po trikrat, štirikrat na teden kake četrt ure, zaleže pa tudi hoja po opravih, vzpenjanje po stopnicah in podobno, če za tek ni časa. Seveda pa mora hoditi živahno in s podaljšanim korakom, kdor se je odločil za treniranje v obliki hoje.

Trening za hitrost pri smučarskem teku

Pri vsakem ogrevanju opravi nekaj vaj brez palic, s čimer si boš izboljšal tehniko, zlasti prenos teže in ravnotežje.

OGREVANJE:

tek na smučeh 1 km, nato gimnastika na mestu.

- tek brez palic 15 do 20 minut:
- diagonalni korak
- odrivanje z eno nogo,

pri čemer držiš palice pred seboj

— vožnja po eni nogi — vzameš tri korake zaleta in se skušaš odpeljati čim dlje (ravnotežje)

GLAVNI TRENING:

5 do 10 stopnjevanj (odvisno od počutja) tek počasi stopnjuj (zmereno stopnjuj) do najvišje hitrosti, ki jo zmoreš in nato

Tudi za šolarje poskrbljeno

Vabljuje ponudbe turističnih agencij, enotedenski smučarski paketi, vse to postaja iz leta v leto predrago za vse bolj plitev žep mesečnega zaslužka. Tudi, če nekaj prihraniš, si tri, ali štiričlanska družina težko »privošči« družinsko smučanje za 7 dni. Pa kaj, ko počitnice trajajo štirinajst dni, dopusta ni veliko... Kam torej s šoloobveznimi otroci, da ne bodo v dopoldnevih prepuščeni sami sebi, ali v skrajnem primeru varstvu v šolah?

Tudi tokrat smo bili prijetno presenečeni. Na oglašnih deskah Avtomatike se je pojavilo obvestilo: Smučanje s tečajem za šoloobvezne otroke v času zimskih počitnic. Služba za družbeni standard delovne organizacije Avtomatika je v času od 28. januarja do 1. februarja pripravila za otroke staršev, zaposlenih v omenjeni delovni organizaciji, smučarski tečaj pod strokovnim nadzorstvom smučarskih vaditeljev ter za delo z otroci usposobljenimi delavci in sicer v Podkorenu. V ceno 4.800 din je vračunana tedenska smučarska vozovnica, obrok enolončnice s čajem in vsakodnevni avtobusni prevoz iz Ljubljane v Podkoren in nazaj.

Na letošnjo smučarijo se je tako odpravilo 40 otrok s štirimi vaditelji. Verjetno jih bo drugo leto še več, kajti po prvih vtisih, je k dobremu razpoloženju prispevalo že lepo vreme. Kaj pa starši in otroci: vsi zadovoljni!

Š. D.

se počasi ustavi. V maksimalni hitrosti zdrži 30 metrov. Stopnjevanje opravi na dolžini 100 do 150 m. Opozorilo — tudi če smučka dobro drsi, vztrajaj v diagonalnem koraku.

- sprostilni počasni tek 3 do 5 km
- 2 x (5 x 200 m): intervalni trening hitrosti in vzdržljivosti.

V dveh serijah preteči 5 x 200 metrov, serijalni odmor pa je 2 km hoje, ali počasnega teka. Hitrost naj bo 80 do 90% maksimalne, ki si jo dosegel pri treningu stopnjevanja. Na start vsakega 200 metrskega teka se vračaš v počasnem teku, ali

hoji, vendar takoj znova štartaš, torej brez počitka.

IZTEK:

3 do 5 kilometrov lahkotnega teka, ali hoje.

Ta trening opravi le enkrat na teden. Drugi treningi naj vsebujejo ogrevanje, stopnjevanje in iztek, glavni trening pa naj bo izpolnjen s teki od 600 do 1000 metrov v okrepljenem ritmu v skupni dolžini 100 do 130% dolžine proge, na kateri bo tekma. Med temi slednjimi teki počivaj v lahkotnem, počasnem teku, pomembno pa je, da se ne ustavljaš.

DOZIRAJ PO POČUTJU IN NE PRETIRAVAJ!

Na Kum

bo priredila prijeten izlet Planinska sekcija DO Iskra Kranj v soboto 2. marca 1985. Vrh je najvišji v Zassavskem hribovju (1219 m) in čezenj vodi Zasavska planinska pot.

Zbrali se bomo na kranjski železniški postaji in se z vlakom, ki ima odhod ob 5.40 odpeljali skozi Ljubljano (odhod ob 6.30) do Hrastnika. Od tu je do doma na Kumu dobri dve uri zmerne hoje, katero bodo zmogli tudi manj pripravljeni planinci. Sestopili bomo po isti poti in se z vlakom vrnili v Kranj okoli 17. Vodila bosta I. Kloar in E. Erzetič.

Vsak udeleženec naj kupi povratno karto za vlak, zato niso potrebne posebne prijave.

ISKRA IEZE TOZD MAGNETI Stegne 21 Ljubljana

Vabimo vse, ki izpolnjujejo pogoje in so se pripravljene resno vključiti v naš delovni proces, da se prijavijo na prosta dela in naloge:

1. VODJA KOMERCIALE
2. VODJA PROIZVODNJE
3. RAZVIJALEC I
4. PRODAJNI INŽENIR
5. KONSTRUKTER
6. MERILNI TEHNIK
7. STROJNI MEHANIČAR — KLJUČAVNIČAR (2 delavca)
8. POMOČNIKA V KUHINJI

Od kandidatov pričakujemo izpolnjevanje naslednjih pogojev:

Pod 1.:

- visokošolska izobrazba ekonomske, ali metalurške smeri
- 4 leta ustreznih delovnih izkušenj
- poskusno delo tri mesece.

Pod 2.:

- visokošolska izobrazba metalurške smeri
- 4 leta ustreznih delovnih izkušenj
- poskusno delo tri mesece.

Pod 3.:

- visokošolska izobrazba metalurške smeri
- 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
- poskusno delo tri mesece.

Pod 4.:

- visokošolska izobrazba, smer tehnična fizika, ali elektrotehnična smer—šibki tok
- 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
- poskusno delo tri mesece.

Pod 5.:

- srednješolska izobrazba strojne smeri
- 4 leta ustreznih delovnih izkušenj
- poskusno delo en mesec

Pod 6.:

- srednješolska izobrazba, elektro smer — šibki tok, ali elektronika
- 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
- poskusno delo en mesec.

Pod 7.:

- srednješolska izobrazba, smer oblikovalec kovin
- 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
- poskusno delo en mesec.

Pod 8.:

- osnovnošolska izobrazba
- 2 leti ustreznih delovnih izkušenj
- poskusno delo en mesec.

Z izbranimi kandidati bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Vse, ki bi se radi podrobneje seznanili z nalogami in pogoji dela vabimo, da se osebno zglasijo v splošni službi Iskra IEZE TOZD Magneti, oz. po telefonu št.: 576-231, int.: 282.

Pisne prijave sprejememo 15 dni po objavi na naslov: Iskra IEZE, TOZD MAGNETI, Stegne 21, Ljubljana.

**ISKRA Baterije ZMAJ
Industrija baterij in svetilk,
n. sol. o., Ljubljana,
Stegne 23**

Komisija za delovna razmerja ponovno objavlja prosta dela in naloge

v DSSS

1. SAMOSTOJNEGA RAZISKOVALCA NA PODROČJU ELEKTRONIKE

Pogoji:

dipolomirani inženir elektrotehnike, 5 let delovnih izkušenj pri samostojnih strokovnih nalogah, pasivno znanje nemškega, ali angleškega jezika. Poskusno delo traja 60 delovnih dni.

3. TEHNOLOGA II.

Pogoji:

inženir kemijske tehnologije, ali strojni inženir tehnolog in 2 leti delovnih izkušenj na tehnično tehnološkem razvojnem področju ali kemijski, oz. strojni tehnik in 4 leta delovnih izkušenj, ki dokazujejo usposobljenost za opravljanje teh nalog z delovno zmožnostjo.

Poskusno delo traja 50 delovnih dni.

3. KONSTRUKTORJA II.

za konstruiranje orodij in novih izdelkov

Pogoji:

strojni inženir in 3 leta delovnih izkušenj pri konstruktorskih nalogah, ali strojni tehnik in 4 leta delovnih izkušenj, ki dokazujejo usposobljenost za opravljanje teh del z delovno zmožnostjo. Poskusno delo traja 50 delovnih dni.

v TOZD BATERIJE LJUBLJANA

1. REZKALCA

Pogoji:

poklicna šola kovinarske smeri — rezkalec, 2 leti delovnih izkušenj. Poskusno delo 40 delovnih dni, delo je samo dopoldansko.

2. STROJNEGA KLJUČAVNIČARJA

zahtevna strojna vzdrževalna dela v proizvodnji.

Pogoji:

Poklicna šola kovinarske smeri — strojni ključavničar, 2 leti delovnih izkušenj, poskusno delo 50 delovnih dni.

Organizacija ima urejeno družbeno prehrano in prevoz do organizacije z delavskimi avtobusi.

Interesenti naj oddajo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem sprejemanju prijav.

ZAHVALA
*ob boleči izgubi
drage mame*

CECILIJE PLAHUTA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem delovne skupnosti za skupne zadeve in delavcem TOZD Naprave za energetiko iz Avtomatike za izraze sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti
hčerka ANGELA KUCHAR

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža in sina

**ALOJZA in GREGORJA
POTOČNIKA**

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavkam TOZD Elementi in TOZD Števcu za izraze sožalja, podarjeno cvetje in denarno pomoč. Hvala tudi sindikatu DO Telematika, DO Kibernetika in TOZD Elementi za denarno pomoč

Nada Potočnik

ZAHVALA

Vsem sodelavcem iz DO Iskra — ERO, prijateljem in znancem, ki so mi ob nenadni in boleči izgubi ljube mame

FRANČIŠKE ČELIK

izrazili sožalje in v njen spomin darovali denarne prispevke, iskrena hvala!

sin Milan

Kavica naša vsakdanja

Kava postaja vsak dan bolj zelena poživilo, brez katerega ne moremo več shajati. Ob naraščajoči porabi pa nas vse bolj zanima, ali je kava kot poživilo škodljiva, ali ne.

O tem so mnenja bila deljena in so še. Vendar pa sodobna znanost pri raziskavah z velikim številom ljudi ni mogla dokazati usodne povezave med zmernim uživanjem kave in smrtnostjo, srčno kapjo, protinom, visokim krvnim pritiskom, sladkorno boleznijo, ali rakom. Po strokovnem menju naj bi pitje kave prepovedali le pri nekaterih redkih boleznih, npr: pri obolenju žlez ščitnice. Tudi nosečnice naj bi je pile le v majhnih količinah.

Zmernost je v naših razmerah potrebna zaradi visoke cene. V

svetovnem poprečju spije odrasel človek 4—5 skodelic kave dnevno. Če ne kvarite poprečja pretirano, se nimate česa bati. Upam pa, da ne spodkopavate svetovnega rekorda, ki ga je prav gotovo imel francoski razsvetljenec Voltaire, ki je spil do 72 skodelic kave dnevno.

Morda pa ste tudi že prebrali, da je švedski kralj Gustav III hotel s poskusom na znanstven način odkriti škodljivost kave. Odredil je, da morajo na dosmrtno ječo obsojenemu dvojčku dajati dnevno ročko kave, njegovemu bratu pa ustrezno količino čaja. Rezultat poskusa je 1:0 za pivca kave. Prvi je namreč umrl Kralj, odločni nasprotnik kave, za njim jetniški zdravnik, sledil jima je 84-letni jetnik, ki je pil čaj in kot zadnji se je poslovil 92 letni uživalec kave.

Helena

— Tokrat boste morda imeli srečo: katero roko hočete?

— Oprostite tovariš direktor, toda to je edini način, da bova lahko končala ta dopis!

Domače ognjišče

Vse naše vedenje, vsa naša kultura se pričinja in potrjuje doma med možem in ženo, v družini. Tu se izkaže naša vrednost.

V službi smo prijazni, vedri, vljudni, nas hvalijo, doma pa smo krivični, zadirčni, grdi.

Dom ni smetnjak, kamor bi lahko odlagali svoje komplekse, zakonski tovariš pa ne lutka in tudi ne suženj.

Koliko grehov in napak naredimo vsak dan. Varanje ni najhujše. Hujša je navada, zanemarjanje, poniževanje, izkoriščanje, norčevanje in še hujše stvari, o katerih nas je sram govoriti, delati pa se jih upamo...

Samo, da je na zunaj vse v redu. Saj imamo vse mogoče stroje, razkošno kopalnico, rafinirano spalnico, lepe slike, drag porcelan — kako nas ne osrečujeje?

Da bi nam bilo lepo, bi potrebovali le še obzirnost, razumevanje, spoštovanje, zvesto ljubezen, kulturno vedenje. To je namreč tisto, kar je pomembno bolj od sesalnih, pralnih, pomivalnih, pletilnih, česalnih in podobnih strojev. Od teh kvalitet v našem zakonu je odvisna usoda naših družin in našega rodu. Pa smo pripravljene kaj storiti za to?!

H.

Nasveti

Vnetje žrela

Če zdravila ne pomagajo, poskusite še takole: Zjutraj in zvečer spijte po 2 dcl čaja iz žajblja, terpotčevih listov, rmana in sleza (dobite v lekarni, ali pri zeliščarju). Uspeh je ponavadi zelo dober.

Angina

Tisti, ki so nagnjeni k anginam, naj skrbijo za redno izpiranje ust, da s tem preprečijo vdor drobnozivk skozi ustno votlino v telo. Posebno znan je žajbljev poparek. Na skodelico vode damo 2 žlički zrezanih žajbljevih listov in to zavremo. Ko se zavretek malo ohladi si z njim izpiramo usta po vsaki jedi, posebno pa še zvečer pred spanjem. Za izpiranje lahko uporabimo tudi kamilice, rman, ali poprovo meto (pripravimo na isti način).

Tudi kapljice propolisa na sladkorju, ki se počasi topijo v ustih pomirjajo vneto sluznico grla. Propolis hkrati prevleče sluznico s tankim slojem smole in jo tako varuje pred okužbo. Podoben učinek ima tudi »mentosept«.

Stara mama bo morda vesela...

Pozimi gre poredko zdoma. Boji se pasti, boji se prehlada. Čas, ki ga vam tako manjka — njej ostaja.

Neradi jo obremenite s svojimi prošnjami. Skorajžite se! Kljub letom in očalom, ki so vsako leto debelejša, bo še rada sedla k stari »singerci« in zašila Anki strgane hlače, ali tudi kaj bolj zahtevnega. Tudi, če se odločite za nov namizni prt, vam ga bo z veseljem zarobila. Skupno lahko ustvarita kaj tako modernega, da vam bo še najboljša prijateljica zavidala.

Pomerite star namizni prt, kupite enobarvno blago in še širino dveh šalov vzorčastega blaga, ki naj se ujema z enobarvnim. Ta dva pisana traka boste po širini pogrnili čez enobarvni prt in videli boste da vam bo v vsem všeč. Stari mami boste pa zato z veseljem oprali zavese in jih ji spet namestili. To gre pa vam hitreje od rok kot njej.

H.

Okus — naš šesti čut

Okus je-nežen izraz za vse odtenke domiselnosti, preprostosti in umetnosti. Okus pomeni način oblačenja, ureditev rož v vazi, pohišta v sobi, jedilnega pribora na mizi. Okus pomeni izbor tona, blaga, luči. Okus je eleganca, smisel za ravnovesje, nepričakovanost. Okus je prečudovit dar, čarobna palica, ki spremeni vse, česar se dotakne. Okus ima lahko delavka, izobraženka pa je brez njega. Okus je preprostost, izvirnost, pramišljenost. Okus je šesti čut. Kdor ta čut ima, lahko naredi iz svojega življenja pravo umetnost.

Iskra Pisma bralcev Iskra Isk

Spoštovani!

Izvrstna urejenost vašega glasila Iskra me je navdušila pa vam zanj pošiljam pesmi, za katere upam, da jih boste objavili. Opazili boste, da so v pesmih izraženi elementi navičnosti. Le-te vnašam namerno, da bi slog pridobil na individualnosti.

V Iskri — Železniki sem delal od leta 1971.—1983. v livarni. V tovarniško glasilo sem objavljaj že takrat. Pišem tudi za druge časopise in revije.

Dovolite, da povsem odkrito pripišem: stabilizacija premore nekatere mučne vidike, ki v občanih stopnjujejo nestrpnost in neosebnost — pa naj bo kultura tisto blažilo, ki zbližuje.

Sem delovni invalid in se že v naprej zahvaljujem za razumevanje mojega literarnega snovanja.

A. Pevec

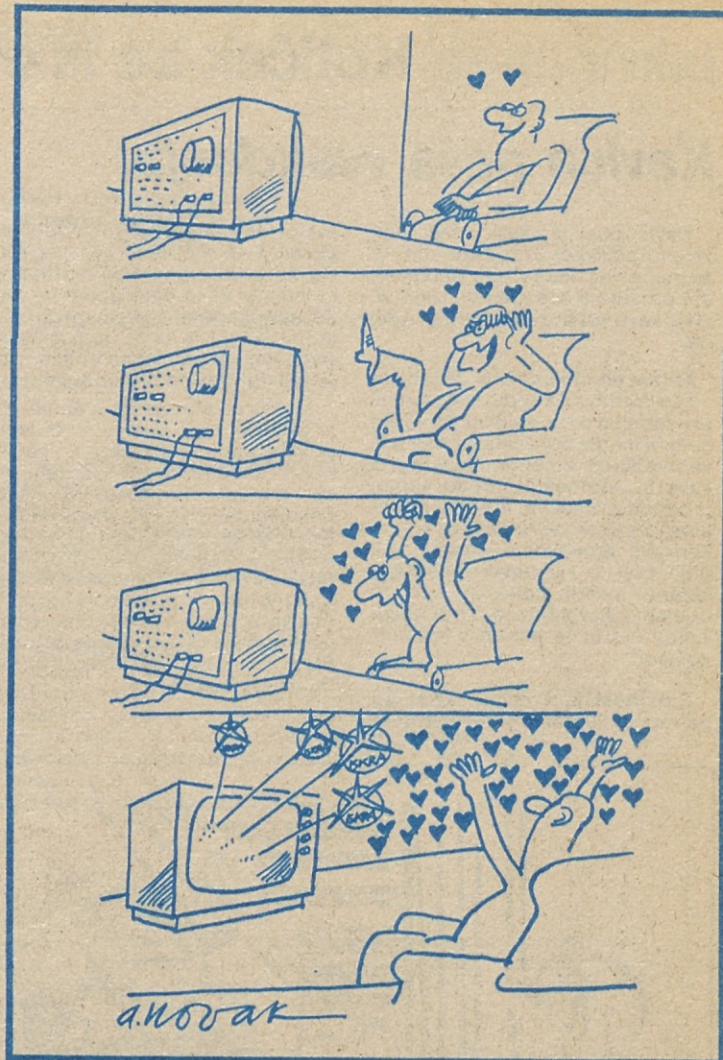
Iskra Mali oglasi Iskra Iskra

Zbiram (menjam) razglednice slovenskih krajev izpred leta 1945. Dušan Pirec, tel. št.: (064) 28-861, int.: 2150.

Enosobno stanovanje, ali garsonjero v Ljubljani takoj kupim za večino kredita. Ponudbe pod »Do 350 M«, ali na telefon (061) 50-898 — MARKO.

Trisobno stanovanje s soglasjem v Kranju, z izredno lepo lego, zamenjam za enako v Ljubljani — najrajši v Šiški. Ponudbe na naslov uredništva pod šifro: »Dobro za oba«, ali na tel. 064 — 28 737, po šesti uri.

Sobo v Ljubljani iščeta mirni študentki za naslednjo jesen. Ponudbe pod: »V stiski« pošljite na uredništvo glasila.

Iskra Križanka Iskra Iskra Iskra Iskra

Misli

				ISKRA	RASTLINA KI SE RAZMNOŽUJE S TRASI	DEL NEKATERIH ŽIVALI	ETIOPSKI PLENIŠKI NASLOV	PLUTOVINA	PREBIVALEC TRNOVEGA	OTIPLJIVOST	MLINSKI ŽLEB	
				OSNOVNI POLJEDLISKI STROJ								
				PREKADNICA PREHLAPNICA								
				PRIPRAVA ZA OPORO								
ISKRA	KROGLA	GRM Z ZELO TRDIM LESOM	GRŠKI OTOK DMEJEN ČLOVEK		ELEKTRICNA MORSKA RIBA	OGLARJEVA NAPRAVA TANTAL						
ZNAČILNOST ODPETEGA							VLADIMIR NAZOR			AMERIKSKI PISATELJ (EDGAR ALLAN)		
BREZOVA ŠIBA							SLOV. JEZIKO-SLOVEC LANTAN					
KARTON						METALNA VRV Z ZANKO						
DALM. ŽENSKO IME				ISKRA	ANTON TROST		DALM. MOŠKO IME					

Svoboden ni tisti človek, ki se ne drži nobenega vodila in dela samo tisto stvar, ki mu je po volji. Svoboden je človek, ki se svobodno odloča za dela, s katerimi pomaga spreminjati svet na boljše.

Dober okus je bolj stvar raziskovanja, kot stvar odklajanja.

Prilizovanje ni lastnost velikih duš, je življenjski prostor malih duhov.

Učimo se s poslušanjem, ne z govorenjem.

Prepada med generacijami nikoli ni mogoče povsem zasuti, pač pa ga je treba premostiti.

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehanično, avtomatiko in elemente — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23/4, telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika. Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica-Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.